

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva in uprave: 29-92, 29-93, 29-94, 29-95, 29-96 — Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku — Ilustrirana priloga „Teden v slikah“

SCLOVENEK

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Zgrešena kritika sodstva

Ne spadamo v tisto vrsto ljudi, ki so maščevalni in ki nobene krivice ne pozabijo. Nasprotno! Ob nastopu sedanjega režima so potrebe na vseh straneh tako vpile, ljudstvo je tako mirno in trezno prešlo v novi življenjski tok, da je marsikatera krivica ostala nepopravljena in da je marsikateri krivičnik ušel kazni, ker ni bilo nikogar, ki bi se pečal samo s preteklostjo, vsi porabni so morali začeti graditi bodočnost. Jeza ljudstva se je polegla, na drugi strani pa tudi bojazen tistih, ki so pričakovali, da jih bo doletela prej napetemu ozračju primerna kazen. Nikogar ni bilo, ki bi jezo ljudstva gojil in jo dražil in vzdrževal, neresena vprašanja so čakala leta in leta in ves aparat se jih je lotil s polno paro. Državo je bilo treba potegniti iz precepa, v katerem se je zvijala, in tako ni bilo časa za tiste, ki so jo v tak usoden položaj pahnili.

Zato je toliko bolj čudno, da se danes, ko še dobri dve leti nista minuli, oglašajo že tisti, ki so najbolj prizadeti in soodgovorni za težko stanje, ki je kot breme oviralo državo pri napredku. Izprevideli so, da je vlada vsa zaposlena s pozitivnim delom in da najbrž nikdar ne bo imela na ostajanje toliko časa, da bi sestavljala cele komisije za preiskovanje krivde in njenih nositeljev v preteklosti.

To je njihovo razdiralno naravo zopet opomnilo, da skušajo ovirati to delo, ali pa vsaj stanje tako opisovati, da bi bilo videti, kakor da se prav ničesar ni storjenega. Ni še vse storjeno, ni še vse urejeno, to priznavajo najmerodajnejši delavci, zato pa tudi še nihče izmed njih ni vtaknil rok v žep, vsi so še na svojih mestih in dobro vidijo, koliko dela je še pred njimi. Toliko bolj graje vredno je obnašanje tistih, ki rednemu državnemu toku ne marajo priznati proste poti in ki vsakemu ukrepu pripisujejo zloben namen kakor so oni vse delali s spretno skritim sovraštvom. Kakor so takrat bili proti državi, tako so še danes. Kakor so takrat brez vsake potrebe s strani države v masah prestavljali uradnike, ker jim njihovo izven uradno obnašanje ali delo ni bilo všeč, tako zdaj ne marajo priznati, da je včasih treba prestaviti tega li onega uradnika, ampak vsakega skušajo proglasiti za žrtev političnega obračunavanja. Kakor je njim celo sodišče bilo sredstvo politične eksekucije, tako si danes upajo obsojati sodno upravo, ker vedo, da bi bil zanje najstrašnejši poraz, ako bi v javnem mnenju zmagovali prepričanje, da so se začela izvajati normalna državoslovna načela, po katerih dnevna politika na noben način nima nikakršnega vpliva. To mnenje, ki ga podpira redno in nepristransko poslovilnjak ne sme prurediti, zato ga je treba ob vsaki priliki podirati.

Poslanec Prekoršek je najbrž mislil, da se mu je v četrtek, na seji finančnega odbora, ponudila prilika, da bi mogel z govornice besedo, ki bo pozneje šla v tisk, izpodkopati zaupanje v najvišji in za notranji mir v državi najvažnejšo ustanovo, v sodišče. V njegovo kritiko splošnih razmer na sodiščih v Sloveniji se ne spuščamo, saj je dovolj zavrnjena v poročilu pravosodnega ministra. Da pa je upal govoriti tudi o nekakšnih sodnih premetstvih, to nas pa spominja na drznosti JNS bircičev, na katere smo sredi važnejšega dela že skoro pozabili. Prav je, da nas zastopniki JNS sami opozarjajo na točko, kjer so oni najbolj pokazali svoje protidržno in protijugoslovansko pojmovanje. Kakor hitro poslanec Prekoršek izpregovori besedo »sodne premetstve«, nam takoj vstanejo v spominu dogodki, ki sicer še niso bili pozabljeni, pa so jih vendar drugi posli že precej prerušili. Vsi namreč vemo, da je beseda »sodne premetstve« dobila svoj pomen šele pod vladno tiste skupine, h kateri pripada tudi gosp. Prekoršek in v imenu katere je tudi govoril. Z uvedbo ustave leta 1931 je stopilo v veljavo sicer zelo izjemno določilo, da so sodniki 5 let še premetljivi. S tem je bilo teoretično za to dobo podrt načelo o stalnosti sodnikov. Toda do nastopa JNS je ostalo samo pri premetljivosti. JNS ei je šele upala teorijo izpremeniti v prakso in premetljivost izpreveriti v premetstve. Doba nasilja državljane vse bolj tira pred sodišče kakor pa dobà zakona. Nasilje pa ne more prenesti, da bi bil kdo, ki ga nasilneč hoče kaznovati in uničiti, pred sodiščem spoznan za nedolžnega, zato mora imeti na sodišču svoje ljudi, ki ne sodijo po zakonu, ampak po strankarski pripadnosti. In JNS se ni ustrašila seči po tem za državo tako nevarnem sredstvu, ker ji je bila njena moč in oblast prvo, država pa samo tega »prvega« pritliklina in ozemlje, kjer se je lahko izvajalo V zgodovini Jugoslavije dotlej neznano se je pričelo: dobri sodniki, ki so bili na svojem polju priznani strokovnjaki in zaradi svoje modrosti priljubljeni med ljudstvom, so morali iti ne samo v drug kraj, ampak celo v drugo pravno področje. Ob kakih volitvah, ob kakem nabiranju vdanostnih izjav, ob kakem sprevedu, kjer bi morali povečevati število udeležencev, pa ga niso, so se zamerili vladajoči stranki in premetljivost se je izpremenila v premetstve in to na ta način, ki ni mogel skriti svojega sovražnega namena. Ali naj gosp. poslanec Prekoršku navajamo imena? Vsakemu pristašu JNS so znana, tudi njemu morajo biti, pa tudi ljudstvo so znana. To »čiščenec« sodniških vrst je šlo že tako daleč, da je bila vsa javnost prepričana, da pri nas sodstvo ni več ločeno od uprave, ampak da ima okrajni glavar vpliv tudi na sodnjo. S tem je bilo praktično podrt drugo, v vseh modernih državah priznano načelo o ločitvi uprave in sodstva. Vzporedno s tako brezobzirnim izigravanjem osnovnih načel modernega državoslovja je seveda padel tudi ugled države, toda kaj je bilo JNS za to, da je le rastleh strah pred njo. Ko je upravno sodišče po zakonu razsodilo, da so internacije, ki jih je banska uprava izrekla nad gg. dr. Korošcem, dr. Kulóvcem, dr. Natlačnem in nad dr. Ogrizkom, protizakonite, je bil ves senat brozjavno razgnan na vse strani Jugoslavije. Ali ni to najdrastičnejši dokaz, kako se je znala maščevati stranka nad sodnikom, ki ni maral sukati zakonov po njenih željah. To je bilo rovarjenje proti temeljem

Višinski: Vsi na smrt!

Zadnji ustanovitelji komunizma

čakajo na smrt od rok kolovodje Stalina

Državni tožilec, poljski žid Višinski.

Za zadnji seji glavnega sovjetskega tribunala, na kateri je državni tožilec Višinski predlagal smrtno kazen za vseh sedemdeset obtožencev, katerim njihova karamazovska priznanja niso ničesar pomagala, smo slišali zadnje izpovedi ljudi, starih revolucionarnih borev, ki so zadnje dni svojega življenja omadeževali s skrajnim samoponizanjem.

Gramofonske plošče

Kakor gramofonske plošče, ki so navite na eno samo melodijo, so si sledila priznanja obtožencev. Putejin je izjavil, da je bil leta 1934, od Ratajčka vpeljan v trockistično protirevolucijo. Zakrivil je tri sabotažne akte v kemičnih tovarnah v Gorlovski in je izročil tajne dokumente nemškemu vohunu Lenzu. Obtoženeц Tamm, bivši namestnik glavnega inženirja dušikovih tovarn, je izjavil, da je vršil sabotažne čine po navodilu Putejina. Obtoženeц Grace, ki je prišel v sovjetsko Rusijo leta 1931, iz Češkoslovaške, je priznal, da je najprej bil v službi češkoslovaške, potem pa je prešel v nemško špijonažo. To svojo delavnost je podrobno opisoval in trdil, da je povzročal v kemičnih tovarnah nesreče po navodilu nemških špijонов Majeroviča, Lenza, Lomada in Dotvajnova ter da je bil v zvezi tudi z danskimi trockisti Nistefeldom, Lundtom in Wilsonom, ki so delali v Rusij kot specialisti in so bili v službi Pjatakova. S tem je bilo zasliševanje obtožencev končano.

Trockisti so delali na vojno

Javni seji je sledila tajna, o kateri se je izvedelo sledeče: Pjatakov, Sokolnikov in Radek so bili vprašani, kakše so bile njihove zveze z inozemskimi državami. Stari Ljeningovski gardisti so priznali, da so po navodilih Trockega hoteli izvesti vojno med Nemčijo in sovjetsko Rusijo, ki naj bi povzročila padec režima in »raztrgala Rusijo na kose«. Priznali so tudi pristnost vseh dokumentov, ki dokazujejo njihovo veleizdajstvo. Radek je priznal, da je leta 1935, v svojem letovišču sprejel diplomatskega zastopnika neke srednjeevropske države, s katerim je tudi pozneje vzdrževal zveze, in je izjavil, da mu je Pjatakov po svoji vrnitvi iz Osla sporočil, da je Trocki, sklicujoč se na svoje razgovore s Hessom in drugimi osebami narodnosocialistične Nemčije, napovedal vojno za leto 1937, ko bo Nemčija popolnoma pripravljena. Leta 1936, si hoče namreč Nemčija — tako je baje trdil Trocki — zagotoviti nevtralnost Angleške ter se tudi sporazumeti s Francijo. To pa samo z namenom, da bi v Franciji sami povzročila desničarsko revolucijo, narkar bi se nenadoma vrgla na Francijo, kar bi šele omogočilo napad na sovjetsko Rusijo... Podobne stvari, ki že na prvi pogled izgledajo kot otročje fantazije, so priznali tudi Ratajčak, Knjazjev, Turok, Grace, Sestov in Strojilov, ki so tudi bili zaslišani na tajni seji.

Višinski napada

Na javni seji je zatem nastopil državni tožilec Višinski, ki se je z vso silo zagnal v stare Ljeningovce tovariše. Obrnil se je osebno do obtožencev in vzklíknil:

»Vsi smo priče, kako so obtoženci s svojimi samoizpovedmi sami dokazali, kako globoko so

države, ker so tako zahtevali krhki temelji JNS. Zato se je pa v tistih dneh po nekod tudi pravica merila upravi primerom in gosp. Prekoršek naj bo prepričan, da tiste dobe ne bi preživel brez usodnejših posledic, ako v naših sodnikih ne bi bil pravni čut tako visoko razvit in ako v ljudstvu po desetletni in desetletni vzgoji ne bi bila tako vkoreninjena prava nacionalna zavest. Sodniki niso mogli prenesti, da bi se sodstvo tako podredilo nasilni upravi in so ga v stalni nevarnosti za svoj osebni kruh vzdržali na višini, in ljudstvo je kljub bridkemu ponizanju izpolnjevalo dolžnosti do države. Ali ni bil ta preprosti nacionalizem dovolj preizkušen?

Danes gosp. Prekoršek govori o premetstvih sodnikov in obsoja sodno upravo da bi znova vzbudil nezaupanje do vodstva države, ako bi bila njegova beseda tako vplivna. Pa je njegova kritika padla v prazno. Ako je bil kak sodnik po padcu JNS prestavljen nazaj na svoje

padli trockisti. Nato je ponovil vse obtožbe in zločine obtožencev in ponavljal to, kar itak že ves svet ve iz obtožnice, na dolgo in široko, podarjajoč, »s kako blazno trdovratnostjo in zločinsko propalostjo so peljali vojno zoper sovjetski režim.« Potem je obdeloval vsakega posamič in z močnim glasom vzklíknil: »Toda preteklost, trockizem in trockisti so odpravljeni za vedno. Opasnosti dobe od 1929 do 1933 so izrabili v to, da bi prizadeli režimu smrtni udarec, in so celo že začeli groziti. Ko pa smo te težave premagali, so mislili, da se morejo rešiti samó, če se lotijo še hujših in krutejših metod. Japonska je izdelala točne načrte za napad na sovjetsko Unijo. Imamo vse polno dokazov, da je našla Japonska podporo pri trockistih.« Pri tem hudem napadu so obtoženci zbrali vse svoje sile, da se premagajo in državnemu tožilcu ne odgovore. Samo Strojlov je nenadoma izbruhnil v jok. Posebno se je Višinski lotil Pjatakova, Sokolnikova in Radeka, ki jih je imenoval »kolovodje bande roparjev, požigalcev, vohunov in podležev«. Državni tožilec je nato navajal vse, ki so umrli in bili ranjeni ob priliki železniških in drugih nesreč, ki so jih povzročili obtoženci, in jih imenoval »morilce delovnega ljudstva«.

Treba je plačati z glavo

Radek se je ves čas premagoval, toda njegov obraz se je strašno spačil, ko je Višinski navajal, s kakšnimi izrazi je Radek v »Izvestijah« ob priliki obsodbe Zinovjeva in Kamenjeva označil ta svoja tovariša; imenoval ju je namreč »zidajalec, umazane reptilec in še hujše.« Višinski, pa ste sami izdajalec in umazan reptil. Vi ste v svojih člankih zahtevali, da je treba Zinovjeva, Kamenjeva in njihove tovariše uničiti, toda pri tem ste pozabili na sebe samega. Sodni dvor mora danes to vašo napako popraviti. Višinski je začel brati neko Radekovo pismo zoper teroriste in je vzklíknil: »Vi tukaj sami pišete, da morajo vsi, ki svojo domovino izdajajo, plačati s svojo glavo. K temu nimam ničesar drugega dodati, kakor da mora tudi Radek svoje zločine z lastno glavo plačati.« Višinski spominja sodnike na priznanje obtožencev, da so hoteli Japonski pomagati, da se polasti petrolejskih vrelcev na Sahalinu, katere potrebuje v vojski z Združenimi državami severne Amerike. »Na ta način — vzklíka Višinski — se obtoženci niso samo zarotili zoper sovjetsko Rusijo, ampak tudi zoper eno najbolj slavni demokrati, zoper velik narod, ki deluje za svetovni mir.«

„Dokumentov ni treba“

Višinski, ki je govoril že dve uri in pol, je napravil majhen odmor in nadaljeval: »Pjatakov, Sokolnikov in Serebrjakov so pa krivi tudi, da so zlorabljali svojo veliko oblast, v kateri so uživali veliko zaupanje režima. Ze zaradi tega zločina samega zaslužijo smrt. Res je, da ti propali in umazani zarotniki niso pisali zapisnikov o svojih sestankih in o svojih sklepih, toda vztrajam na trditvi, da v njihovem slučaju taki dokumentarni dokazi niso potrebni. Zarota in prizadeta škoda državi sta evidentno dokazani. Tako obtoženci kakor priče so nudili zadosten dokaz s priznanji in izpovedbami. Vsi potrebni dokumenti so bili predloženi in obravnavani na

tajni seji.« Višinski je vsega skupaj govoril pet ur in za vse zahteval smrtno kazen. Končal je: »Zakon zahteva usmrtilcev po strelu, ki se more spremeniti samo, če obstojajo omiljevalne okoliščine. Teh pa v tem slučaju ni.«

Žalostno zagovorništvo

Nato so dobili besedo zagovorniki obtožencev, ki so takoj izjavili, da smatrajo obtožence za krive in so obžalovali, da jih morajo zagovarjati, češ da je sovjetska zakonodaja tako liberalna, da nova ustava dovoljuje zagovor tudi za take zločine. Inozemski časnikarji pravijo, da so bili obtoženci, čeprav niso imeli preveč upanja, da bi si rešili vsaj življenje, zelo pretreseni. Gotovo so jim obljubili, če bodo vse priznali, da se ne bo zahtevala smrtna kazen, toda kakor vedno so tudi te obljube bile le sredstvo, da dobi režim poceni priznanja, katere je rabil.

Radek govoril dve uri

Moskva, 29. jan. e. Moskovski proces proti trockistom se nagiba h koncu. Snoči je govoril državni tožilec Višinski, ki je zahteval za vse smrtno kazen. Danes dopoldne je govorilo troje odvetnikov za svoje tri klijente. Ostalih 14 obtožencev pa bo izreklo samo svoje lastne zagovore. Obsodbo bo sodišče izreklo pozno ponoči ali pa jutri zjutraj.

Danes so govorili tisti obtoženci, ki niso hoteli imeti zagovornikov. Radek je imel dolg obrambni govor, v katerem je rekel, da so ga deset tednov mučili v ječah, pa ni ničesar priznal. Priznavati je šele začel tedaj, ko so mu pokazali podpisane izjave drugih obtožencev. V svojem zagovoru je Radek tudi priznal, da je res komplotiral skupaj s Trockim proti Stalinu in ga hotel spraviti s sveta, ker je izgubil vso vero v socializem, kakor ga izvaja Stalin v Rusiji. Radek je govoril nad dve uri.

General Putna ustreljen

Varšava, 29. jan. AA. DNB: Po vesteh iz Moskve je bil tamkaj ustreljen bivši vojni ataše v Londonu general Putna kar v ječi, brez obsodbe sodišča.

Glavna obtožena: žid Sobelsohn-K. Radek (Kradek) in žid Fischmann-Pjatakov.

„Oklopna letéča napadalna armada“

Francija se hoče zavarovati proti Nemčiji

Pariz, 29. jan. V zbornici se je nadaljevala debata o oboroževalni politiki Francije. Poslanec Chappedelaine je izrazil bojazen, da bi Maginotova črta radi številnih nedeljskih dopustov, ki jih jemlje močvito pod gotovimi okoliščinami neke lepe nedelje lahko postala žrtev nenadnega presečenja. Nato je izjavil vojni minister Daladier, da je s posadko Maginotove črte tako urejena, da je tudi ob nedeljah zavarovana pred vsakim iznenadanjem.

Kljub pomirljivim izjavam Daladiera, je desničarski poslanec Quenette bil mnenja, da fran-

coske utrdbe na vzhodu danes gotovo nič več ne zastopujejo. Francija mora sedanji obrambni sistem še okrepiti in razširiti na severu do morja in na jugu do Sredozemlja. Razen tega je treba, da ima Francija na razpolago hitro »oklopno letéčo napadalno armado«, ki je ne bo mogoče vreči le na vsako ogroženo mesto, ampak ki bo mogla hitro in nepričakovano tudi sama napasti.

Velika živahnost se je pokazala v zbornici v govoru političnega urednika »ECHO de Paris« Henry de Kerillis, ki je v svojem listu ponovno napadel ministra za zračno obrambo Cota. Kerillis je trdil, da Francija po zračnih silah ne doseže niti Nemčije, niti Italije. Obžaloval je, da je skoraj vsa francoska zračna industrija osredotočena v Parizu in okolici in da torej more biti izpostavljena nenadnim zračnim napadom. Za to razdaljo rabijo sovražna letala od meje komaj poldrugo uro. Tehnično zelo dovršenim obrambnim topom drugih držav ne more Francija ničesar enakovrednega nasproti postaviti. Tudi francoska lovka in bombna letala so deloma popolnoma zastarela. Dalje je Kerillis govoril o dobavi vojnih letal za špansko ljudsko fronto. Sporočil je, da bo lahko pred zbornico v tem pogledu navedel podrobnosti. Vendar more že sedaj ovrči trditve ministra Cota, da je bilo španskim letarjem dobavljenih le 14 letal. Kljub ugovorom zračnega ministra je Kerillis ponovil očitke, da je Cot predal načrte novega francoskega obrambnega topa proti letalom sovjetski Rusiji. Nemčija je izdala za oboroževanje v zadnjih dveh letih 100 milijard. Nemčija ima sedaj 2000 vojnih letal. Njeno letalstvo je najmodernejšega tipa. Vsa mesec se viša razlika med francoskim in nemškim letalstvom v škodo Francije.

Debata v finančnem odboru Izjava prosvetnega ministra

Belgrad, 29. jan. AA. Po čitanju in potrditvi zapisnika o snočni seji, je predsednik dr. Vojislav Janjić po uvodnih formalnostih dal besedo prosvetnemu ministru Dobroviću Stošoviću, ki izjavi, da bo o splošni prosvetni politiki kr. vlade govoril v parlamentu narodne skupščine. Zato se omeji samo na številni del svojega proračuna. Proračun prosvetnega ministrstva za leto 1987-88 kaže izdatke v znesku 1.054.256.498 Din, kar pomeni skoraj 10% od skupnih državnih izdatkov za to leto, in 21.224.256 Din ali 2,05% več kakor lani. V tem znesku je tudi 17% za izplačilo pokojninskih prejemkov. Za stvarne potrebe prosvetnega ministrstva je določen znesek 870.014.498 Din ali 32.052.083 Din, oziroma 8,08% več kakor v lanskem proračunu.

Vse redne in izredne izdatke je prosvetni minister razvrstil v sedem skupin, ki vsaka odgovarja posameznemu področju prosvetnega dela. Na ljudskošolsko in narodno prosveto odpade 537.169.671 ali 61,7%, srednje šolstvo dobi 159.030.755 Din ali 18%. Za vseučilišča in podobno je namenjenih 89 milij. 944.070 Din ali 10,3%, državne tiskarne dobe 27.904.372 Din ali 3,2%, umetnostne šole in podobne 21.345.145 Din ali 2,4%, za verske šole in subvencije verskim šolam je določenih 16.853.138 dinarjev ali 1,9%, za prosvetno upravo in druge posele 17.772.347 Din ali 2%.

Morda bi nekateri hoteli zameriti, da je za srednje in meščanske šole določena malone ena petina vsega proračuna. Zaradi gospodarskih prilik pa še večjega dotoka otrok v srednje in meščanske šole ne bi mogli primerno preprečiti, ne da bi spravili roditelje v stisko in prepustili veliko število učencev, zlasti meščanskih, na ulice.

Po svoji višini prihajajo kot tretji izdatki za visoke šole in znanstvene ustanove, ki zahtevajo približno desetino prosvetnega proračuna, dočim stoji na četrtem mestu izdatki za umetnost sploh, kateri je namenjenih 2,4% proračuna. Res je, da so taki izdatki za mlado državo, kakor je naša, precej občutljivi, vendar njihove upravičenosti ne moremo zanikati, če upoštevamo, da mora tudi naš narod v znanstvu in umetnosti dosegati kulturni napredek drugih narodov.

Med izrednimi izdatki je nov izdelek za anuiteto, s katero bodo gradili novo zgradbo prosvetnega ministrstva, v znesku 2 milij. Din. V opravičilo tega izdatka navaja prosvetni minister, da so pisarne prosvetnega ministrstva sedaj v petih poslopijih in da je treba za najemnino izdati letno 467.000 Din. Razen tega je treba vpoštevati, da bo mogoče v poslopiju prosvetnega ministrstva prenesti nekatere muzeje in prosvetne ustanove, ki se sedaj nahajajo v neprimernih in najetih poslopijih.

Nato pojasnjuje izpremembe v poglavjih pod naslovom: »Znanstvene akademije, knjižnice, arhivi, muzeji, posebni znanstveni zavodi itd.« Poglavje »Vseučilišča« izkazuje izdatno povečanje v znesku 4.011.992 Din. Povečana je anuiteta za poslopje vseučiliške knjižnice v Ljubljani in izdelek za ureditev predavalnice anatomskega inštituta v Ljubljani.

Za umetnostne šole znašajo poviški 2.895.163, dočim izdatki za višje pedagoške šole, pravoslavne

bogoslovnice in katoliška osemnišča in bogoslovnice ne kažejo posebnih izprememb. Za islamske teološke šole so povečani izdatki za 516.932 Din.

Srednje šolstvo izkazuje povečanje za 4.899.787 dinarjev, za osebne, gmotne in izredne izdatke. Tu omenja minister, da število profesorjev v srednjih šolah ne ustreza, po številu oddelkov bi morali imeti še 400 novih profesorjev, če bi hoteli, da postane pouk reden. Zaradi proračunskega ravnovešja je prišel v načrt novega prosvetnega proračuna le znesek 858.795 Din za samo 100 novih suplentov od 1. dec. 1987. Razen tega smo morali povišati osebne izdatke za periodična povijanja razvrščenih profesorjev, zaradi provedbe suplentov v razvrščene profesorje itd.

Izkazalo se je, da je postalo posojilo 12 milij. dinarjev za gradnjo novih poslopij prve moške in prve ženske gimnazije v Belgradu, nezadostno, zato smo ga morali povišati za 2.400.000 Din. Zato je anuiteta med izrednimi izdatki v poglavju o srednjih šolah povišana za 2.400.000 Din. Osebnih izdatkih učiteljskega poslovanja za 385.484 Din. Največje povečanje kaže poglavje o ljudskem šolstvu in narodni prosveti, kjer je 16.008.153 Din več, kakor v proračunu za osebne izdatke lanskega leta. Za 22.079 razvrščenih in 6073 učiteljskih pripravnikov, torej za skupno 28.153 rednih učiteljskih mest je določen kredit v znesku 505.178.754 Din, to je za 12.775.469 Din več kakor v sedanjem proračunu. Minister pojasnjuje to povečanje podrobno.

Belgrad, 29. januarja. m. Na nocojšnji seji finančnega odbora narodne skupščine je pri tretjem proračunu pravosodnega ministrstva govoril tudi poslanec Vekoslav Prekoršek (JNS), ki je med drugim izrekel priznanje vladi, da je preskrbela kredite za namestitve 800 novih učiteljev in za ugodnosti, ki so jo dobili meščanskošolski učitelji s tem, da lahko napredujejo do IV. skupine. Napo-

sled se je Prekoršek v svojih izjavah obregnil ob vlado glede premestitve učiteljstva v Sloveniji in izjavil, da bo iz političnih razlogov glasoval proti proračunu. Za njim je govorilo še več poslancev, nakar je dobil besedo poslanec JRZ dr. Semrov, ki je poudaril, da je še vedno 250 nezasedenih mest in okrog 750 učiteljskih kandidatov, ki še čakajo na namestitve. Zato prosi, da se v prvi vrsti za sedejo prazna mesta, v pokojiljo vsi učitelji s polnimi leti, na njih mesta pa postavijo mlade meči. Zahteva, da se s posebnim zakonom sistematizirajo učiteljska mesta za vsako banovino tako, da pri tem ne smejo trpeti druge banovine. Zahteva, da se učiteljevo poslovanje kadrskega roka spet namesti. Radi velikega števila brezposelnih intelektualcev predlaga dr. Semrov, naj se črtajo iz vseh javnih služb žene, ki se poročijo, ker je to v interesu službe same in v interesu številnih brezposelnih.

Ker so se lani ukinitile zasitne šole v dravski banovini, dr. Semrov predlaga, naj bi se te šole spet odpre in naj bi se duhovnike, ki na njih poučujejo, nagradilo iz državnih sredstev. Nato se je podrobno bavil s potrebami ljubljanskega vseučilišča ter med drugim zahteval zidavo kemičnega in hidrotehničnega inštituta ter prosil, da se še v tem proračunu preskrbijo potrebni krediti za anuitete obeh inštitutov v znesku 300.000 Din. Za Znanstveno društvo, ki je prehodnica slovenske akademije znanosti in umetnosti, je zahteval, naj se v proračun vneso že obljubljena vsota 100.000 Din. Ravnotako se je zavzel za to, da se državni arhiv, ki danes tvori del narodnega muzeja v Ljubljani, formalno loči od tega in da se ga slično drugim državnim arhivom osamosvoji in se mu s proračunom zagotovi potrebna uprava ter krije to-zadajevnih stroškov. Zavzel se je tudi za večje dotacije ljubljanski vseučiliški knjižnici za nabavo novih knjig. Ravnotako je podčrtal potrebo, da se v proračunu osamosvoji prirodoslovni muzej, ki ne more biti kot prirodoslovni oddelek samo dodeljen narodnemu muzeju. Na koncu je dr. Semrov še temeljito odgovoril gosp. Prekoršku, ki je napadel režim radi učiteljskih premestitev.

Italija prelomi s sovjetsko Rusijo

Pariz, 29. jan. b. Rimeški dopisnik »Matinac« poroča o informacijah iz diplomatskih krogov, da se Italija odločno bavi z mislijo prekiniti diplomatske odnose z Rusijo. Dopisniku se ni posrežilo dobiti uradne potrditve te vesti, dobil pa je vtis, da italijanska diplomacija računa s to možnostjo in je torej vse odvisno o nadaljnjem razvoju razmer v Španiji.

Nunciatura v Washingtonu

»Giornale d'Italia« piše: Pogajanja za ustanovitev nunciature v Washingtonu so pred ugodnim zaključkom. Do sedaj je bila v Washingtonu samo apostolska delegacija brez diplomatskih pooblastil.

Nemci o Angoli

Berlin, 29. januarja. AA. (DNE) v dobro poučenih gospodarskih krogih trde, da večerajšnje poročilo angleških listov, da je 7 nemških tvrdk došlo koncesije za eksploatacijo nahajališč rude v portugalski koloniji Angoli, ni resnično. Le tvrdka Krupp, naglašajo v teh krogih, si je zagotovila nekatere pravice v Angoli. Pri tem gre za zasebne zadeve, ki niso v nobeni zvezi s politično stranjo nemških zahtev v kolonialnih vprašanjih.

Danes Hitlerjev govor

Berlin, 29. jan. c. Nocojšnji listi objavljajo, da bo Hitler v svojem jutrišnjem govoru povedal, pod kakšnimi pogoji bi se naravnost pogajal s Francijo. Zahteval bo tudi kolonije in evščano izjavil, da Nemčija nikdar ne bo sodelovala v družbi z evropskimi državami, če bi v tej družbi bila tudi sovjetska Rusija.

Iz Španije

Poročila belih

Sevilla, 29. jan. c. Tukajšnji radijski klub objavlja, da so neresnične vesti, da bi bili rdeči zavzeli park Moncloa pred Madridom. Nacionalisti razvijajo sedaj novo ofenzivo v smeri proti Aranjazu.

Salamanca, 29. jan. AA. Havas: Nacionalistično letalstvo je večeraj letalo letake nad Bilbao, v katerih se govori o bombardiranju madridskih čet na nezaščitene dele mest. Letaki navajajo, da nacionalisti nikdar niso metali bomb na civilno prebivalstvo. Do sedaj so nacionalisti dobro postopali z Baski, poslej pa se bo proti njim izvajala vsa strogost vojnih zakonov. Nacionalistično letalstvo lahko zelo hitro industrijo okoli Bilbao tako omeji, da ne bo moglo proizvajati več ničesar, kar je potrebno za vojsko.

Salamanca, 29. jan. Neki ubežnik iz rdečega tabora, ki se je javil pri belih četah, je poročal, da je v katalonskem mestu Cervera bil ustrelen duhovnik in 94 katoliških dijakov, katere so pomorili boljševiki, ko so se branili preklinjati boga.

Kmečki upori v zaledju rdečih

Kakor poroča »Jour« iz Bayonne, pripoveduje ubežnik iz boljševiškega tabora, da je položaj v Madridu zelo nepovoljen. Zahteva po živilih je bila od valencijske vlade zavrnjena z odgovorom, češ, da tudi v Valenciji manjka hrane. Nadaljno poročilo istega francoskega lista pravi, da je boljševiška vlada v Valenciji, ki pa se v kratkem misli preseliti v Barcelono, odredila, naj se vsakega kmeta ustrelji, ki ne bi oddal tri četrtine svojega pridelka. Ta odredba je povzročila vstaje iz tak čez mero obremenjenega kmečkega prebivalstva. V bojih z rdečo milico je bilo v zadnjih dneh pobitih 114 kmetov, 327 pa ranjenih.

Članek v Barceloni izhajajočega lista »Batal« , ki je organ marksistične ljudske fronte, piše o zmedni in o nasprotjih, ki se vedno bolj pojavljajo v rdečih vrstah. List je mnenja, da je socialistom mnogo škodovalo vmeševanje boljševiške Rusije v španske razmere in z ostrimi besedami zavrača »diktaturo Stalina«, o kateri pravi, da je zločinska, kakor vsi teroristični režimi. Na koncu je poziv španskemu ljudstvu, da naj ima pred očmi, kam ga »boljševiški teror« vodi.

Anglija in „prostovoljci“

Britanska vlada je svojim diplomatskim zastopnikom v Berlinu, Parizu, Rimu, Lisboni in Moskvi sporočila, naj obvestijo vlade teh držav, da je z veseljem vzela na znanje odgovor na njeno noto z dne 9. januarja, ker ti odgovori kažejo, da je prišlo do večje soglasnosti med omenjenimi državami v španskem vprašanju.

Angleška vlada nadalje prosi, da naj se določijo gotov rok, v katerem bo prepoved pošiljanja prostovoljcev postala polnomočna.

Lizbona, 29. januarja. c. Portugalska vlada je danes objavila zelo ogorčeno uradno izjavo, v kateri pobija vesti tujega tiska o nekem najemu Angole s strani Nemčije. Uradno poročilo pravi, da ne ki tisk zadnji čas širi vesti, za katere tudi portugalska vlada ničesar ne ve, dasi se nanašajo na Portugalsko.

Zemunska vremenska napoved: Oblačno, tu pa tam slab dež, sneg v gorskih predelih. V severni polovici bo nekoliko pritisnil mraz.

Dunajska vremenska napoved: Vreme negotovo.

Domači odmevi

Ing. Košutič se je vrnil

Maribor, 29. jan.

Danes popoldne se je pripeljal z dunajskim brzovlakom nenadoma v Maribor bivši minister in Radičev poslanec, zet pokojnega Stjepana Radičja ing. Avgust Košutič. Pripel je v spremstvu Mačkovega poslanca dr. Janžekovića. Ing. Košutič in dr. Janžekovič sta hotela nadaljevati potovanje z zagrebškim brzovlakom. Ker pa ni imel Košutič potnega lista, so ga na Pragerskem obmejni organ pri pregledu listin ustavili in ga vrnili v Maribor. Obmejni komisariat se je takoj informiral v notranjem ministru v Belgradu ter je prispela od dr. Korošca naredba, naj se ing. Košutiču ne dela nobenih ovir. Ing. Košutič je pri vrnitvi v Maribor odšel v pisarno odvetnika dr. Kukovca, s katerim je bil v gostilni pri »Grozduc«. Tukaj ga je našel dopisnik »Slovenec« ter se z njim razgovarjal do odhoda vlaka. Ing. Košutič je izjavil, da se vrača po sedem in pol letih emigracije nazaj v Jugoslavijo, kjer vlada sedaj mnogo znošnejša atmosfera. Bivanje v inozemstvu nima zanj nobenega pomena več. V emigraciji je bil v Ameriki, v Angliji in nazadnje na Dunaju. Informiral je javnost o težnjah Hrvatov. Na vprašanje, če je pouten o pogajanjih za sporazum s Hrvati, je dejal, da ne mara ničesar izjaviti, dokler se ne sestane s dr. Mačkom. Obširno izjavo je podal še inozemskim časnikarjem pred svojo vrnitvijo z Dunaja. Ing. Košutič je v spremstvu dr. Janžekovića odpoval iz Maribora z osebnim vlakom ob 6 ter pride v Zagreb z brzovlakom ob 10.20. V Zagrebu mu bodo pripravili slovesen sprejem.

Sebična dobrodelnost

S posledicami gospodarskih kriz in družabnega razkroja se je v znatni meri povečala tudi revščina. Kot naravna reakcija na to se je tudi bolj razvila dobrodelnost, ki pa se je seveda v laiziranim svetu laizirala. Dobrodelna društva s pokroviteljski in brez njih rastejo dan za dnem, prirajo prireditve, nabiralne akcije, vsi pa čutimo, da se med reveži vse to ne pozna toliko, kakor bi bilo po časopisni hvali pričakovati. Nekaj bolnega je v tem delu, čeprav že skoraj spada v visoke krogec — ali pa morda prav zaradi tega. Na obnem zboru Zveze dobrodelnih društev v Belgradu je g. Bjelič v zelo ostrih besedah razgalil to kričavo dobrodelnost, v katero so se vrnili večkrat zelo sebični ljudje, ki jim je častna funkcija v takem dobrodelnem društvu samo eden izmed klinov do hitrih napredovanj, odlikovanj in banketov, na prvi in glavni namen društva pa ob vsej tej prezentaciji kaj radi pozabijo. Taki stremuhi, ki se z dobrodelnimi znaki na prsih posebno radi smučejo okrog dostojanstvenikov in oblastnikov, so največje krivice, da ljudstvo izgublja zaupanje v društva in da se njihovim sezonskim klicem na pomoč odzovejo le listi, ki vedo, da imajo reprezentirati odbora zvezet, ki bi utegnili le škodovati, ako reven uradnik ne bi bil dovolj darežljiv. O prav takih razmerah tožijo zagrebške »Novosti« in zahtevajo, da mora biti delovanje takih društev, v katere se je nagnelo že bogve koliko ambici-

oznih in karier željnih ljudi, pod kontrolo javnosti in oblasti. Če se je moglo v »Narodni zaščitni zgoditi, da odbor dve leti ni imel nobene seje, da ni bilo nobenega nadzorstva po pisarnah, medtem pa so nekateri uslužbenci prodajali železniške vozovnice, ki so bile namenjene za prevoz revnih otrok in njihovih spremljevalcev, in so se vdomačile še druge zlorabe, ne da bi javnost sploh kaj slutila, kaj vse se skriva pod tako dobrodelnostjo ali humanostjo — potem je zahteva po kontroli pač upravičena. Ali je v Ljubljani tudi kaj take dobrodelnosti, oziroma humanosti? Revščine je dovolj, prazne časti, odlikovanj in banketov željnih ljudi tudi, torej bi se mogla tudi pri nas zarediti.

Zgodi strokovnost

Zveza strokovnih klubov tehniške fakultete v Ljubljani (to je edino strokovno društvo na vsej naši univerzi, v katerem imajo marksisti večino), je sklicala za sredo 3. februarja ob pol 2 v lokalni juridicni družbi sejo meddruštvenega odbora s sledečim dnevnim redom:

1. medicinska uredba, 2. konkordat, 3. tehniška uredba, 4. solnine, 5. menza. — Vabilo na sejo se zaključuje s tovariškim pozdravom.

Kako je konkordat zašel v področje strokovnega zanimanja Zveze strokovnih klubov tehniške fakultete — tega pa res ne razumemo. Ko je šlo za zakon in ustavo srbske pravoslavne cerkve ali za ustavo muslimanske verske zajednice, ni bilo nobene take seje. Do te seje, ki bo v sredo, je bilo obravnavanje konkordata na dnevnem redu samo za zasedanje sv. arhierejskega sabora pravoslavne cerkve.

Osebnosti

Belgrad, 29. januarja. AA. Finančni minister Dušan Leticja je sprejel v svojem kabinetu bana savske banovine dr. Viktorja Ružiča. Dalje je sprejel ljubljanskega nadškofa dr. Rožmana in grško-katoliškega škofa g. Njaradija.

Belgrad, 29. januarja. AA. Premeščena sta za pomočnika davkarja v 9. skupini pri davčni upravi v Ljutomeru Andrej Perko, doslej v Slovenski Bistrici, in za davčnega pripravnika na davčni upravi v Slovenski Bistrici Ivan Smerov, doslej v Laškem.

Belgrajske vesti

Belgrad, 29. januarja. m. Kakor je »Slovenec« že poročal, bo od 14. do 16. februarja v Sarajevu smučarski zlet. Pokroviteljstvo nad tem izletom je sprejel ministrski predsednik dr. Stojadinović. Za ta zlet je izvoljen poseben odbor, v katerem so tudi prometni, socialni, poštni in vojni minister ter ministra brez portfelja dr. Krek in dr. Behmen, ban drinske banovine Predrag Lukič in drugi, med njimi tudi predsednik Zimsko-športne zveze v Ljubljani.

Belgrad, 29. januarja. m. Ob priliki snočne razprave o proračunu pravosodnega ministrstva je predsednik finančnega odbora Janjić na intervencijo slovenskih poslancev JRZ predložil amandament glede zidanja sodnih palač v raznih mestih, tako tudi v Celju. Clani finančnega odbora so amandament soglasno sprejeli.

Belgrad, 29. januarja. m. Predsednik vlade je danes priredil v zunanem ministru kosilo na čast Henriku Schmidtu, avstrijskemu poslaniku in njegovi gospe, ki bosta v kratkem zastupila Belgrad. Kosilu je prisostvovalo več ministrov in članov diplomatskega zbora.

Poplave v Ameriki Nad milijon ljudi brez strehe

Newyork, 29. jan. AA. V poplavljenih krajih se položaj popravlja, ker reka Ohio stalno pada. Vendar pa je število ljudi brez strehe že preseglo en milijon. V Louisvillu prevažajo v čolnih trupla utopljenecv. Vremenski strokovnjaki izjavljajo, da je najhuje že mimo. Vse je sedaj zbrano okoli Mississippija in nasipi ob tej reki se naglo utrjujejo. Strokovnjaki izjavljajo, da bodo nasipi ob tej reki vzdržali pritisk vode.

Število smrtnih žrtev v poplavljenih pokrajinah zelo narašča in se je sedaj dvignilo že na 325 oseb, ki so utonile, 300 oseb pa je umrlo v bolnišnicah. Boje se, da bodo pri padcu vode našli še več utopljenecv. Nad milijon oseb je brez strehe in škoda se čeni že na 500 milijonov dolarjev. Boje se, da bo popustil nasip pri Cairu (Illinois) in se bo voda rek razlila še v druge smeri.

Japonci brez vlade Hajaši dobil mandat

Tokio, 29. januarja c. Ko se je danes vračal Ugaki od mikada je izjavil časnikarjem, da je moral vrniti mandat za novo vlado, ker ni mogel najti kandidata za mesto vojnega ministra. Ugaki je rekel, da je položaj Japonske zelo resen tako v političnem kakor tudi v socialnem oziru. Mednarodni in notranji položaj Japonske je tak, da so upravičene največje skrbi. Svojo izjavo je zaključil, da je moral propasti s svojo mislijo, ker je videl, da ni bil dovolj spreten.

Najprej se je nato mislilo, da bo mikado poveril mandat za novo vlado baronu Inamururu, ki je predsednik cesarjevega tajnega sveta. Toda po nasvetu princa Hajeonšija je cesar dal mandat bivšemu vojnemu ministru Hajašiju.

Flandin zagnal alarm proti Blumu

Porazne posledice devetmesečne vlade

Pariz, 29. januarja. TG. Francoski ministrski predsednik Leon Blum se je preteklo nedeljo v svojem govoru v Lyonu pohvalil, da je vlada ljudske fronte tako na gospodarskem kakor na političnem področju dokazala, da je prav lahko »vlada javnega blagostanja«. Proti temu govoru se je sedaj dvignil bivši ministrski predsednik Flandin in sicer dvakrat zaporedoma, v Bordeauxu in Niordu, kjer je z velikim povdorkom povedal, da je to, kar je dejal Blum o svoji vladi, samohvala, ki pa ji stoji nasproti dejanska negativna bilanca devetih mesecev vlade ljudske fronte. Blum je uvedel žitno centralo, ki je vzela kmetu še tiste male dobičke, ki jih je v času svobodne trgovine dobil za svoje pridelke. Med delodajalci in delavci so zazijali prepadi nezaupanja. Država je izgubila vse zaupanje pri ljudstvu, kar dokazuje nizka vrednost državnih rent in nemogočnost, da bi država našla notranje posojilo. Končno pa stoji pred francoskim narodom nova strašna grmada 35 milijard frankov (70 milijard dinarjev) novih dolgov, ki jih je v 9 mesecih napravil Leon Blum. Njegova vlada je

prišla danes v položaj, da se mora klečepaziti okrog kapitalistov za podporo. Socializem je razvezal sile, ki so mu sedaj že davno zrasle nad glavo. Cene živežnim potrebščinam rastejo z bliskovito naglico. Plače sicer spohajajo za njimi, toda jih ne morejo doseči. Prazna teorija, da bo kupna močnost delavčeva zrasla, če se mu plače dvignejo, se je izkazala kot vrh, s katero je vlada ljudske fronte ravno delavstvo in srednje stanove okrog vratu zadržala. Število brezposelnih pa se niti za en odstotek ni zmanjšalo. Stavke pa so postale na dnevnem redu v Franciji.

Tako je Flandin kritiziral Blumovo vlado ter je brez dvoma njegov namen, dvigniti v državi in v parlamentu zdravo opozicijo, ki bo vlado ljudske fronte pomedla s pozornico, predno ne bo prepoznano Flandin je dejal, da se nalašč noče baviti z zunanje-političnimi uspehi Blumove vlade, ki so ravno tako katastrofalni za ugled in vpliv Francije, kot so gospodarski uspehi za procvit francoskega naroda.

Madjarska z Malo zvezo

Toda samo pod dvema pogojema

Budimpešta, 29. januarja. TG. Iz uradnega besedila govora, ki ga je imel ministrski predsednik Daranyi izhaja, da se je ipak dotaknil tudi vprašanja bodočih odnosov med Madjarsko in državami Male zveze Daranyi je o tem predmetu dejal, »da je Madjarska pripravljena stopiti na pot, ki vodi do zblizanja s sosedami, ki so povezane v Mali zvezi, toda treba je, da se izpolnita najprej dva neobhodna predpogoja, ki sta:

1. Madjarska mora v vsakem oziru postati popolnoma enakopravna z vsemi sosedami in morajo prei izginiti vse kakršnekoli omejitve njene državnosti in neodvisnosti.

2. Obe države Male zveze, ki želijo prijateljskega zblizanja z Madjarsko, morajo najprej dati madjarskim narodnim manjšinam, ki prebivajo v njihovih mejah, vse tiste pravice, ki jih prepisujejo mednarodne pogodbe o zaščiti narodnih manjšin.

Pravice se morajo narodnim manjšinam zagotoviti v duhu pomirljivosti in razumevanja njihovega položaja.

Kakor hitro bosta ta dva pogoja uresničena, je Madjarska pripravljena storiti vse potrebno, da se poderejo meje nezaupanja, ki ločijo sosedo v podonavski kotlini. Daranyi se je izrazil, da je Madjarska proti sklepanju vojaških pogodb in sploh proti pogodbam, ampak da daje mnogo več važnosti ustanovitvi prijateljskega ozračja, ki bo pripomoglo, da se bodo vsa medsebojna vprašanja hitro rešila v obojestransko korist.

H koncu se je Daranyi takorekoč zaobljubil, da bo Madjarsko branil pred hitlerjevsko propagando z vso odločnostjo, kajti režim sloni na krščanstvu, s katerim narododnosocialistično poganstvo nima ničesar skupnega.

Kruh in mesto nezaposlenim učiteljskim kandidatom (-injam)!

Škol dr. Gr. Rožman:

Problem nezaposlene inteligence je boleč ne samo za osebo prizadete, ampak za ves narod in za državo. Inteligenca je poklicana, da z vsemi silami duha služi narodu in gradi njegovo kulturo. Nezaposlena inteligenca more postati velika nevarnost, kakor kri, ki ne cirkulira, marveč na enem kraju zastaja. Poseben problem je nezaposlenost učiteljskega naraščanja. Na eni strani sole in razredi brez učiteljev, na drugi strani stotine učiteljskih abiturientov brez službe. Kdo ne čuti nenormalnosti tega stanja? Energična in hitra od pomoči je nujna! Mlada inteligenca mora dobiti priložnost udeleževanja! V to mora pomagati vsakdo, komur je blagor naroda in države pri srcu. Najusodnejše bi bilo, ako bi najbolj poklicani zakrivali oči pred trpkim dejstvom. Najprej torej odprite oči, pogledajte trdemu problemu v obraz in potem na delo! Iz vsake stiske je izhod, tudi ta problem se bo dal rešiti, če je spoznanje in volja.

Gregorij Rožman, škol.

Prof. dr. Stanko Gogala

Vsak človek je toliko socialno omejen, da so mu vedno najbližji oni ljudje, katere osebno pozna, s katerimi je dalj časa delal in ki so povezani z njim tudi po istem poklicu ali vsaj po tem, da so si izbrali bistveno enak poklic. To velja celo tedaj, če so gospodarske in socialne težave drugih ljudi mogoče večje in je kje ogroženo res najemitarnejše življenje.

Zgodi se, da imam opravka na prosvetnem oddelku, pa srečam tam svoje nekdanje učenke in učence, objokane ali pa vsaj silno zagrenjene in skoro cinične. Vprašam po razlogu in povedo mi, da je ta izvedela, da ima številko 293, ona 354, tretja 402 itd., in da torej na kruh in mesto treba čakati še toliko časa, dokler ne pridejo na vrsto one srečne, ki imajo nižje številke. V šoli pa sem imel priložnost delati z vsemi temi ljudmi in sem spoznal, da bo ta ali ona zelo dobra učiteljica, da jo doma komaj še vzdržujejo in da nepotrebnost čakajo, da bo lahko pomagala tudi domačinom.

Grem po cesti in srečam učenko, ki je končala leta 1932. Pripoveduje mi vsa obupana, da je dolgo iskala kakršnokoli primerno službo, za natakarnico ni hotela iti, čeprav je to radi življenjske nujnosti storila neka njena sošolka, in da je sedaj po dolgem iskanju našla mesto pri neki družini, kjer skrbi za otroke in jih pripravlja za šolo. Skozi besede, ki hočejo olepšati, pa vendar čujem, da je vsa nezadovoljna, ker je postala dekla in da ji je za izvrševanje takega posla pač v nepotrebno navlako in celo v breme to, da ima učiteljske in da se je učila tam celo gospodinstva in ročnih del.

Grem po mestu in vidim tam dobro in zelo pridno nekdanjo učenko, ki je prisiljena služiti kruh, kako vodi dva otroka in čeblija z njima v nemškem jeziku. Nasmeji se mi skozi solze in mi pove, da je pač težko na svetu in da je celo zelo srečna, da je dobila mesto otroške čuvarice ter da se ji zelo smili ta in ona, kateri je tudi zelo hudo, pa ne more dobiti nikakršnega mesta.

Tako srečujem vsak dan tudi neko drugo učenko, ki prevaža v vozičku majhnega otroka in ga z veliko ljubeznostjo neguje, pa vendar silno težko pričakuje, kdaj ji bo dano in dovoljeno, da bo prišla v šolsko sobo in da bo tam s svojim duhovnim in osebnim bogastvom obsula večje otroke, ker se

je pač odločila za to, da bo učiteljica in ne pestunja.

Srečam nekdanjega učenca, s katerim smo imeli morda kdaj v šoli kake sitnosti, pa je vendar končal učiteljske in dobil upravičenost, da postane učitelj. Ze dolga leta čaka na službo. Ni mu lahko doma mu sicer ne reko nič, vendar dobro čuti, da z njim vred zelo težko čakajo, kdaj bo dobil mesto in kdaj bo on starešem pomagal. Tako težko gleda pritrgovanje staršev in ker je že precej star, bi se rad osamosvojil in dobil kje kakršnokoli mesto. Kdaj pa kdaj vjame kje kako instrukcijo, toda honorar je danes tako pičel, da se skoro ne izplača. S stisnjenimi ustnicami in s srdom v duši hodi po cestah, iz obupa kdaj tudi malo pije, pri vsem tem pa dobro čuti, da se jezi tudi name, ker sem ga v šoli pripravil na učiteljski poklic, ki se mu sedaj od daleč nekje posmehljivo blešči, on pa ne more do njega.

Našel sem še drugega nekdanjega učenca, ki je bil navdušen za učiteljsko delo in je komaj čakal, da bo lahko prišel med mladino. Bil je res idealen fant in poln volje do dela. Sedaj pa vidim v njem vso tejo zagrenjenega čakanja, ves brezup, da se bo kdaj izpremenilo njegovo težavno gospodarsko in socialno stanje. Saj ni prav za prav nič, ni študent in ni učitelj. Hodi na vse mogoče tečaje, ki jih prirejajo za te siromake, hodi na učiteljska zborovanja, da bi tam dobil novo upanje in moralno oporo, hotel je celo brezplačno učiti na domači šoli, pa mu niso dovolili, in sedaj leze vedno globlje v strupeni cinizem in priznava, da je njegovega idealizma že skoro konec. Če bo postal učitelj, je precej gotovo, da v njem ne bo več onega prvotnega zanosa, ki bi mu sam po sebi poplačal njegov trud in da bo delal precej samo zato, ker pač nekaj mora delati. Notranje je ubit in to je najhujše zlo.

Tako in še hujše je. Ne omenjam načinov surovega osebnega izrabljanja in vseh načinov demoraliziranja, ker so te stvari tako težke, da jih radi grozotnosti ne moremo besedno izražati. Najhujše za mladega absolventa učiteljskega pa je zavest, da je nekam nepotreben, postavljen na slep tir, da gre življenje mimo njega in da je prav vseeno, ali je ali pa ga ni. Vedno čakanje in večno upanje, to trga in ubija mladega človeka, ki bi hotel dela in s tem postati polnovredni in polnopravni član človeške družbe. Zavest nepotrebnosti in zaposljalivosti je zelo težka in ubija ter umičuje telesno in moralno silo naše mladine.

Ne mislimo, da smo brez krivde. Ti mladi ljudje žive sredi med nami in kdor je kako poklican, in kdor ima kakršnokoli moč in sredstvo, da bi lahko pomagal, ta je osebno in za naše narodno občestvo po vesti dolžan, da pomaga. V šoli me je skoro strah, da pripovedujem svojim učencem o lepoti in namernih izobraževalnega in kulturnega dela med mladino, ker se bojim, da ne bi tudi za vse te mlade postalo vse to enkrat prazna beseda in da se ne bi cinično smejali idealizmu svojega učitelja, ki ima svoje mesto in svoje delo in zato ne ve, kaj pomeni težko življenje in da je »medena plošča« za nje kos resničnega življenja.

Iz duhovnih, kulturnih in posebno še moralnih razlogov je torej nujno, da pridejo vsi absolventi naših učiteljskih čimprej do kruha in do primerneje mesta, ker bo sicer slabo za naš učiteljski naraščaj, za svetovni in življenjski nazor te mladine in ker se bodo posledice vsega tega nujno pokazale na naši šoli. In tega nikakor ne smemo dopustiti.

Dr. Gogala Stanko.

Pogajanja za novo kolektivno pogodbo KID

Ljubljana, 29. januarja.

Danes ob pol 10 so se zbrali zastopniki SID, Inšpekcije dela, Trgovske zbornice, Del. zbornice ter zastopniki delavskih strokovnih organizacij k nadaljnji razpravi. Uvodoma je delavska delegacija podala izjavo, da bo podjetju sporočila v ponedeljek, dne 1. februarja 1937 stališče, ki ga bo zavzel akcijski odbor SMRJ, JSZ, NSZ do odklonilnega stališča tovarne z ozirom na odpust treh delavcev. Ker se približujejo razprave v novi kolektivni pogodbi, v času, ko nastopi brezposodobno stanje, izjavi zastopnik podjetja, da bo o nadaljnjih ukrepih delavstvo obveščeno. Razvila se je daljša debata, na podlagi katere se je sestavila deputacija ISJ, SMRJ, NSZ (ZZD se tej deputaciji ni pridružila, ker do danes še ni prišlo do skupnega sodelovanja), ki je odšla k g. Praprotniku, predsedniku upravnega sveta KID. Medtem so se pogajanja nadaljevala o porazdelitvi posameznih strok.

Da se pospešijo pogajanja se je sporazumno sklenilo z zastopnikom podjetja, da se razprava deli v dva dela, da se ugotove napake o načinu preračunavanja v protipredlogu Akcijskega odbora. Ob 1 se je vrnila deputacija od g. Praprotnika in sporočila navzočim zastopnikom skupin, ki so v akcijskem odboru, stališče KID.

Po kratki utemeljitvi izraženih izjav se je sklenilo predlagati zastopniku podjetja, da se pogajanja danes zaključijo zaradi informacij, katere je dobila deputacija. Pogajanja se prekinajo do obvestila, ki ga bo sporočila KID zastopnikom organizacij. Razprave se bodo verjetno nadaljevale v ponedeljek, 1. februarja.

Afera pri mestnem pogrebnem zavodu

Ljubljana, 29. januarja.

Mali kazenski senat: predsednik g. Ivan Brelih, sodnika gg. Ivan Kralj in Anton Žigon. Zastopnik javne obtožbe dr. Julij Fellah, obtoženeц 32 letni bivši dnevničar pri mestnem poglavarstvu Marjan Potnik, rodom Ljubljančan, njegov branilec odvetnik dr. L. Lulik. Marjan Potnik, ki je bil že 2 leti nastavljen pri mestnem pogrebnem zavodu, je bil obtožen večkratnega zločinstva zoper službeno dolžnost po § 397/II k. z. in uradne poverbe po § 318/II k. z. Obtožnica mu očita, da je vnesel v službene spise neresnične podatke, jih overovil in si za sebe prilastil gotove zneske v višini 735 din, ki jih je kasiral od strank. Njegove manipulacije z denarjem so bile izvršene šele po izvršeni glavni reviziji mestnega pogrebnega zavoda, to od junija do avgusta, ko so mu prišli na sled. Pred razpravo je zastopnik mestne občine, komisar g. Slavko Pelc izjavil sodišču: »Skoda je poravnana in mestna občina umakne svoje odškodninske zahtevke.« Sledila je nato razprava.

Obtoženeц je odkrito priznal svojo krivdo, poudarjajoč, da ni imel namena si denar trajno pridržati. Bil je v stiski. Kot dnevničar je imel 1282 dinarjev mesečne plače. Odtegnili so mu za stanovanje v mestni hiši 800, ostalo so zasegli upniki, tako da je prejemal mesečno samo 28 din. Za nadure pa je dobival okoli 280 din. Priznal je dalje dejstvo, da je bil pri glavni reviziji zavoda zapisnikar. Očital je poslovanje zavoda kakor tudi, kako so

Nadškoj dr. Jeglič v novem frančiškanskem kolegiju

V sredo, 27. jan., je obhajal svoj god gvardijan frančiškanskega samostana v Ljubljani p. Križostom Sekovanič. Ob tej priliki je bilo povabljenih več odličnih gostov, med drugimi gosp. ban dr. Natlačen in minister dr. Kulovec. Obenem je bil napovedan nadškoj dr. Jeglič. Prišel je okoli pol treh popoldne v spremstvu stiškega opata dr. Kastelica. Ko se je svitolasi, pa še vedno čili nadškoj prikazal, so mu navzoči napravili prirsrečne ovacije. Med igranjem orlovske himne se je Prevzvišeni vsedel na častno mesto. Potem pa je iz vseh prs zadonela pesem »Hej Slovenci!« Nato smo peljali visokega gosta v novi serafinski kolegij. Z velikim zanimanjem si je ogledal najprej ta naš najmodernejši konvikat za dijake, ki je po svoji opremi, higieničnosti in smotrenosti napravil nanj globok vtis. Nadškoj je z dijakii očelovsko pokramljal ter jih vzpodbujal k pridnosti in stanovitnosti in jih blagoslovil.

Iz konvikta se je podal visoki gost v klerikat. V tretjem nadstropju so ga čakali kleriki, bogoslovci in gimnazijci. Ogledal si je dnevno sobo, nekaj kleriških celic in kopalnice. Pri odhodu je klerike prirsrečno nagovoril. Kleriki so svojega ljubega očeta, prijatelja mladine, prosili za blagoslov, ki jim ga je z veseljem podelil. Po

ogledu konvikta se je udeležil proslave Frančiškove mladine v novi dvorani. Pazljivo je sledil vsem točkam, ki jih je mladina izvajala. Posebno mu je ugajala godba frančiškanskih klerikov. Okoli 5 popoldne je nadškoj Jeglič navdušeno pozdravljen zapustil dvorano. Visoki obisk bo ostal vsem, posebno pa serafinski mladini v najlepšem spominu.

Odkod je cerkveni prt

Ljubljana, 29. januarja.

Ljubljanska policija je včeraj in danes razposlala svoje agente po raznih ljubljanskih župniščih, da bi ugotovila, kje je bil ukraden cerkveni prt, ki ga je te dni zaplenilo orožništvo v Domžalah. Domžalsko orožništvo je namreč te dni aretiralo nekega Janeza Gabrovca, ki je bil že večkrat kaznovan radi tatvine. Pri hišni preiskavi je orožništvo našlo pri njem cerkveni prt, v katerega so vključene razne rože in okraski, na eni strani je Sreče Jezusovo, na drugi pa Marijino. Na sredini je hostija z okraski, pod njo pa kvakačen napis: »Jesu, Deus noster«. Policija je poizvedovala v Trnovem, kjer so bili pred časom ukradeni slični prt, toda v trnovskem župnišču so izjavili, da ta prt ni njihov. Prt je bil najbrže ukraden pri kakšni drugi župniji, najbrže kje na Gorenjskem. Župni urad, ki pogrša tak prt, naj se zglaš pri najbližji orožniški postaji.

Brezdno nemorale v Novi vasi pri Celju

Celje, 29. januarja.

Pred malim senatom se je danes zagovarjalo 7 obtožencev, večinoma žensk iz celjske okolice, ki so bili obtoženi, da so na nedovoljen način morili še nerojena življenja. Glavna obtožnica na razpravi je bila 35-letna žena brisavskega pomočnika iz Nove vasi Filipič Josipina, katere je bila obtožena, da se je že dalje časa obrtoma bavila z odpravljanjem telesnega plodu in sicer proti denarni nagradi. Na vesti ima tudi mlado brezposelno modistino Ana Holobarjevo, ki je zaradi tega tudi dne 11. oktobra 1936. v celjski javni bolnišnici umrla. Poleg Filipičeve je sedela na zatožni klopi 46-letna babica Jelen Amalija iz Sp. Hudinje, h kateri se je tudi zatekla Holobarjeva in ji je Jelen proti nagradi odpravila telesni plod. Dalje je sedela na zatožni klopi 39-letna delavka Buč Justina iz Nove vasi, ker je dajala Holobarjevi zavetje in jo vodila k Jelenovi. Poleg tega se zagovarjata 21-letna natakarnica Ambrož Berta in 22-letna delavka Farnečnik Frančiška, ker sta meseca februarja 1936 dopustili Filipičevi, da jima je s telohovo koreninico odpravila telesni plod. Konč-

no sta sedela na zatožni klopi še 30-letni pekovski pomočnik Stefančič Ivan in 29-letni mesarski pomočnik Koželj Josip. Stefančič zato, ker je zavedel pokojno Holobarjevo, da sta ji Filipičeva in Jelenova odpravili telesni plod, Koželj pa zaradi tega, ker je zavedel in nasnoval Ambrožovo Berto k dejanju, ki smo ga pravkar omenili. Filipičeva je priznala, da je odpravila plod še pri kakih 30 nadaljnjih ženskah, ki jih pa ne pozna.

Današnja razprava je bila tajna. Po končani razpravi se je podal senat, kateremu je predsedoval s. o. s. g. dr. Suhadolnik k posvetovanju, ki je trajalo pet četrt ure. Nato je predsednik malega senata razglasil sodbo. Obsojeni so bili: Filipič Josipina na 1 leto in 3 mesece zopora; Jelen Amalija na 4 mesece strogega zopora; Buč Justina na 3 mesece strogega zopora; Farnečnik Frančiška na 2 mesece zopora pogojno na 3 leta; Ambrož Berta na 2 mesece zopora, pogojno na 5 let; Stefančič Ivan na 2 mesece zopora, pogojno na 3 leta; Koželj Josip pa na 1 mesec zopora. Vsi obtoženci morajo plačati stroške kazenskega postopanja, dalje 1000 Din povprečnine, Filipičeva 4000 Din, ostali vsak po 1000 Din.

Morilec Karel Adler obsojen na dosmrtno ječo

Maribor, 29. januarja.

Sentiljski umor, ki se je dogodil mračnega večera, dne 18. nov., je globoko pretresel vso mariborsko okolico. Še večje presenečenje, kakor zločin sam, pa je povzročilo odkritje morilca, katerega so aretirali v Mastekovi trgovini v Mariboru v trenutku, ko je izmenjal tisočinarski bankovec, ki ga je uplenil svoji žrtvi. O aretaciji morilca Karla Adlerja je prinesel »Slovenec« prvi obširno poročilo. Vzbudilo je zlasti v St. Ilju v Slov. goricah ogromno pozornost. Danes pa je Adler sedel na zažni klopi mariborskega okrožnega sodišča in pred velikim kazenskim senatom se je odigravalo zadnje dejanje te pretresljive tragedije.

Kdo je morilec?

Karl Adler je nezakonski otrok. Oče in mati sta mu umrli, ko je bil še mlad ter ga je od devetega leta vzgajala babica. Potem pa je prišel na občino v St. Ilj. Pa se mu ni slabo godilo. Dali so ga v reajo posestniku Francu Tislerju, ki je bil brez otrok. Tisler ga je vzel za svojega ter ga vzgajal, kakor da je njegov lastni sin. Adler je bil deleden skrbne in trdne

vzgoje v krščanskem duhu. Tisler mu je nameraval pozneje izročiti svoje posestvo. Mladi rejec je svojemu krušnemu očetu vračal njegovo skrb z vestnim učenjem v šoli in lepim obnašanjem. Bil je marljiv in pošten in vse je kazalo, da se bo razvil v dobrega človeka. Vpisan je bil v krščanskih društvih, kjer je marljivo deloval. Potem je zašel v slabo družbo, odšel je od Tislerja ter se vdinjal na raznih krajih za hlapca, dokler ga niso 15. marca 1935 nastavili kot občinskega slugo s 600 Din mesečne plače v St. Ilju. Ta dohodek mu je popolnoma zadoščal za življenje, ker ni zapravljal ter ni niti pil, niti kadil. Toda zopet je slaba družba pogubno nanj delovala. Zasluzek mu ni zadoščal, začel je posegati po tujem. Poneveril je parkrat neke zneske, poneverbe so prišle na dan in Adler je izgubil službo pri občini. Postal je nato agent in inkasant za Singerjeve šivalne stroje. Tudi tu je služil na mesec 500—600 Din, kar mu pa zopet ni zadostovalo.

Hrepenenje po „boljši družbi“

Ze v deški dobi je Adler kazal stremljenje, da bi se preimril višje. Na vse načine je stremel, da ne bi ostal samo kmet ali kmečki hlapec. Hotel se je na vsak način približati »boljšim ljudem« ter je vse svoje delo usmeril edino za tem ciljem. Začel se je živahno udeleževati v »naprednih« društvih. Postal je pomembna osebnost pri Sokolu in pri gasilcih. Bil je namestnik načelnika Sokola, voditelj naraščaja, vršil je svoje pošte vestno in temeljito in tako je med Sokolom užival splošen ugled. Družil se je z zdravniki in drugimi odličnjaki napredne družbe, hotel je biti v vsem njim enak in vse to je zahtevalo denarja, zaslužek pa je bil tako majhen. Ni čuda, da je pri tem lezel vedno bolj v dolgove. Sam pikro pravi sedaj, da ga niso njegovi somišljeniki nikoli marali materialno podpreti. Prišlo je v njem do nesoglasja med tem, kar je v resnici bil in med tem, kar je hotel po vsej sili postati. To nesoglasje je vidoma pronicalo tudi v njegov značaj in ljudje, ki ga poznajo, ga označujejo kot stremuha in bahača. Tudi pismo o glasu ga slika kot naduteža, domišljavca, zvižeta in delamržeza. Le dr. Just Bačar, ki je imel z njim veliko opraviti, je v svoji sodbi bolj mil in pravi, da je bil Adler samo zelo ambiciozen. Zadolžen in razdvojen je Adler dočkal preteklo jesen, ko so se približale zopet razne družbene prireditve, na katerih je hotel zopet igrati prvo vlogo, pa ni imel denarja in ne kepe obleke. Takrat mu je šinila v glavo misel, da napade in oropa pošnega sla Ludvika Zunka.

Kako je izuril umor

V vseh podrobnostih je Adler zasnoval svoj zločin. Ze izza časa svoje zaposlitve pri občini je vedel, da nosi pošni sel Zunko vedno sam pošto

odkrili ne njegov slučaj. Poprej ni izvršil nikake malverzacije.

Državni tožilec: »Niti velika revizija vas ni držala nazaj, ko ste vedeli za velike malverzacije.«

Obtoženeц: »Vedel sem, saj sem bil zapisnikar pri glavni reviziji.«

V dokaznem postopanju so bile prečitane izpovedbe prič, tako inšpektorja Cirila Tavčarja, Andreja Pristova in oškodovancev. Državni tožilec je v glavnem vztrajal pri obtožbi. Branilec pa je med drugim poudarjal, da je treba smatrati mestni pogrebni zavod kot trgovsko, privatno podjetje občine in da torej ne gre za zločine po zakonu o uradni zlorabi in uradni poverbi. Kazenski senat je zavzel stališče, da je mestni pogrebni zavod trgovsko podjetje ter je Marjana Potnika obsodil le zaradi napravljavanja lažnih domačih listin na 1 mesec 15 dni strogega zopora, pogojno za 3 leta. V ostalih točkah obtožbe je sodišče Potnika oprostil, zavrnilo pa je obtožbo v pogledu poverbe. Državni tožilec je prijavil revizijo in priziv.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite jutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef grenicec«.

Ljubljanskemu meščanstvu!

Preteklo nedeljo je bil v Belgradu slavnostno podpisan pakt večnega prijateljstva med Jugoslavijo in Bolgarijo. Ves južnoslovanski svet je pozdravil ta važen zgodovinski dogodek z največjim navdušenjem in po vseh mestih širom Jugoslavije in Bolgarije se v zvezi s tem vršijo spontane manifestacije. Tudi naša bela Ljubljana ne sme zaostati. Da bo lahko dala vidnega izraza svojim čustvom iskrenega veselja nad velikim zgodovinskim dogodkom, je sklenila Jugoslovansko-bolgarska liga sporazumno s podpisanimi društvi prirediti jutri, v nedeljo dne 31. januarja, veliko manifestacijsko zborovanje, ki bo ob 11 dopoldne v dvorani Trgovskega doma (Gregorčičeva ulica).

Pozivamo ljubljansko prebivalstvo, da se udeleži zborovanja v čim večjem številu, obenem pa prosimo vse ljubljanske hišne posestnike, da izobesijo na ta dan na svojih hišah državne zastave ter dajo tako tudi na zunaj vidnega izraza našemu veselju nad sklenjenim večnim prijateljstvom med dvema bratskima južnoslovanskima državama. Mestna občina bo na svojih poslopih izobesila zastave.

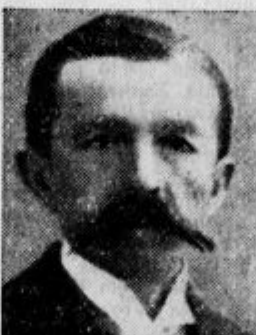
Narodna društva v Ljubljani

Navodila udeležencem manifestacijskega zborovanja.

Manifestacijsko zborovanje v proslavo sklenitve pakta o večnem prijateljstvu med Jugoslavijo in Bolgarijo, ki se bo vršilo jutri, v nedeljo 31. januarja, v Trgovskem domu, se bo pričelo zaradi radijskega prenosa ob 11. Uve udeležence prosimo, da so ob pričetku že v dvorani in da s prepoznanim prihajanjem ne motijo prenosa.

Vsa društva naj prisostvujejo manifestaciji s svojimi prapori, ki morajo biti zbrani v dvorani že vsaj četrt ure pred pričetkom. Cenjene dame, ki posedujejo narodne noše, prosimo, da prisostvujejo zborovanju v narodnih nošah.

Napad na pošnega sla

Ludvik Zunko

je pod silovitim udarcem brez besed sesedel. Ležečega je zločinec še dvakrat udaril po glavi, potem pa se je sklonil, mu naglo odvzel pošno vrečo in zavoj ter zbežal v temo. Zunka so našli kmalu nato ljudje, ki so prišli po cesti. Spravili so ga na njegov dom, kjer je še isto noč umrl, ne da bi se bil zavedel. Za morilec, ki je v pošni vreči uplenil 14.000 Din, pa je zmanjkala vsaka sled. Oblasti so bile prepričane, da je izvršil zločin tuj človek, ki je sicer poznal razmere v St. Ilju, pa je po umoru naglo pobegnil. Samili so nekatere ljudi, izdane so bile tiralice za njimi, vendar jih niso mogli izslediti. Nihče pa takrat ni mislil, da biva pravi morilec v neposredni bližini, da je v St. Ilju dobro znana osebnost in da občuje vsak dan prijateljsko v krogih tako zvane »boljšee« sentiljske družbe.

Tisočak ga je izdal

Med tem, ko so oblasti po vsej državi mrzlično zasledovale domnevne morilce, pa je prihajal zločinec skoraj vsak dan v Maribor ter zamenjal tukaj oropane tisočake. Bil je to mladi, jedva 23-letni Karel Adler. Tisočake je menjaval v mariborskih trgovinah, kjer je kupoval obleko, čevlje in razne darove za svoje prijateljce. Vračal se je zopet v St. Ilj lepo oblečen ter še naprej igral glavno vlogo v tamošnji družbi. Dne 7. decembra ga je pot zanesla zopet v Maribor. Prišel si je kupoval v Mastekovo trgovino smučarsko obleko. Plačati je hotel zopet s tisočakom. Blagajničarka gospodična Elizabeta Matko pa je bila previdna. Imela je pri blagajni seznam številk uporanih tisočakov, katerega je dala mariborska policija vsem trgovcem. Pogledala je seznam, pa je presenečena ugotovila, da se številke bankovca in seznama ujemajo. Duha prisotno je dejala čakajočemu kupcu, da nima drobiža in da bo zamenjal bankovec šel, nato pa je naglo obvestila o svojem odkritju g. Masteka. Ta je takoj poslal po stražnika, ki je Adlerja aretiral in odvedel na policijo. Po kratkem tajeju je Adler naposled vse priznal.

na kolodvor. Zunko je bil star nad 60 let, nadložen in počasen, pa je bil prepričan, da se mu pri napadu ne bo mogel upirati. Pri svojem stanodajcu posestniku Mrmolji v Strihovcu je Adler izmaknil sekuro ter se že 16. novembra zvečer podal v zasledu v grmovje tik vijadukta. Zunko je res prišel po cesti, za njim pa so prihajali še neki drugi ljudje in Adler ni izvršil napada, ker je bila stvar riskantna. Pustil je sekuro kar v grmovju, sam pa je odšel. Dne 18. novembra se je še pri dnevu preobul v čevlje z gumijasti podplati, s katerimi je neslišno hodil ter se zvečer podal zopet v zasledu. Napadel je Zunka od zadaj, ga z udarcem pobil na tla ter vzel pošto vrečo. Sekuro je odvrnil na bližnji njivi, z vrečo pa je odšel v svoje stanovanje ter jo tam naslednjega dne prerezal in pobral iz nje denar. Vrečo s pisni pa je skrnil Mrmoljevemu seniku.

Po zločinu - k žrtvi

Komaj je morilec po zločinu prišel domov, se je takoj preobul ter se podal nato po kolovozu naravnost na mesto zločina. Tam je našel gručo ljudi, ki so ogorčeni in žalostni stali okrog pobitega Zunka ter mu skušali pomagati. Adler se je pomahal med nje, spraševal, kaj se je zgodilo ter začel nato z vso ostrogo obsojati gnusen zločin. Pomagal je nositi Zunka na njegov dom, ostal nekaj časa poleg svoje žrtve ter je kazal silno ogorčenje nad zverinškim človekom, ki je pobil starega moža. Dejal je, da je moral biti tisti, ki je kaj takega izvršil, prava zverina v človeški podobi ter ne zasluži drugega, kakor da ga takoj obesijo. Od Zunka se je podal nato k telovadbi v sokolsko dvorano ter tudi tam ožigosal zločin pred vsemi tovariši. — Naslednjega dne pa si je ogledal svoj plen, si prisvojil denar ter se začel voziti v Maribor in znamenjavati tisočake v trgovinah.

Nenavaden zagovor

Obtoženec je že v preiskavi priznal dejanje v vseh podrobnostih. Zanimiv pa je njegov zagovor. Rad bi se predstavil kot žrtev političnega preganjanja. V pismu, ki ga je hotel poslati iz zapora svojemu prijatelju dr. Bačarju, ki je starosta šentiljskega Sokola, navaja, da je izvršil zločin zaradi tega, ker je bil vnet Sokol, tako da je njegov zločin prav za prav samo posledica političnega preganjanja. Poleg tega je sestavil v preiskovalnem zaporu še osenute prošnje za pomilostitev. Potem te bi rad dosegel odpust kazni in potem še sprejem v državno službo.

Ogromno zanimanje za razpravo

Za današnjo razpravo je vladalo ogromno zanimanje. Z jutranjim vlakom se je iz St. Ilje pripeljalo v Maribor nad sto radovednežev. Pred sodno palačo je napolnila prostor ogromna množica. Ljudi so puščali drugega za drugim v razpravno dvorano. Dvorana je bila nabito polna in mnogi jih je moralo oditi, ker niso dobili prostora. Razprava se je pričela točno ob 9. V razpravno dvorano je stopil senat, ki so ga tvorili predsednik dr. Tombak ter prisodniki Lenart, dr. Turato, Kolšek in dr. Lešnik. Istečasnno so pazniki pripeljali v dvorano močno vklenjenega morilca Adlerja, ki je bil videti zelo potr. Takoj po otvoritvi je državni pravdnik prebral obtožnico. Morilec je med čitanjem obtožnice jokal in tudi ves čas med razpravo je odgovarjal predsedniku in prisodnikom vedno z jokajočim glasom in tako tiho, da so ga morali opominjati, naj govori glasneje. Krivdo je takoj priznal. Pripovedoval je nato zgodovino svojega življenja. Na koncu pa se je zagovarjal, da je žrtev političnega preganjanja in da ni imel namena Zunka ubiti, ampak ga je hotel samo raniti. Zaslusitev obtoženca je trajalo nad eno uro. Potem so prišlo na vrsto priče.

Zaslusitev prič

Veliko pozornost in zanimanje je vzbujal zaslišani zdravnik dr. Bačar, ki je obtoženca najbolj poznal. Izjavil je, da pozna Adlerja samo iz Sokolskega društva in da ga pozna samo z dobre strani. Pri njem ni nikdar opazil kaj nekorektnega. Če bi mu Adler potožil, da ima dolgove, bi mu pomagal. Zaključil je svojo izjavo s tem, da je pač Adlerju kakor v vsakem človeku prirojen zločinski nagon, ki ga pomanjkljiva vzgoja ni mogla odpraviti. Tudi priča Baumann pravi, da je bil Adler silno marljiv in delaven. Na isti način je zagovarjala obtoženca tudi priča Mermolja.

Državni pravdnik je v svojem govoru vehementno pobijal izjavljanja prič, ki so govorile v obtoženčev prid ter ga skušale naslikati kot nekako nesrečno žrtev političnega preganjanja. Nastopil je tudi proti izjavi dr. Bačarja o zločinski človeški naravi.

Sodba: dosmrtna ječa

Ob 13 se je sodni dvor umaknil k posvetovanju, ki je trajalo precej časa. Sodni dvor je nato razglasil sodbo: **Senat je spoznal obtoženca za krivega ter ga obsodil na dosmrtno robijo ter trajno izgubo častnih pravic.** Kot olajševalno okolnost je upošteval senat dosedanja neoporečno mladostno dobo. Sodba je ljudi očividno iznenadila, ker so pričakovali ostrejšo kazno. Obtoženčev zagovornik si je pridržal tridnevni rok.

Litija

Občni zbor JRZ. Okrog 300 zavednih volilcev je napolnilo vse restavracijske prostore pri Cerarju, kjer je bil redni letni občni zbor JRZ za občino Litija. Bil je res pravi ljudski parlament, ki je združil na tem zboru vse stanovne iz prav vseh krajev naše obširne litijske občine. Zupan Hinko Lebinger je kot predsednik litijske JRZ, ene naših najmočnejših organizacij Slovenije, otvoril občni zbor, omenil sijajno zmago pri lanskoletnih občinskih volitvah, ko je morala naša ljudska stranka v borbo proti vsem združenim nasprotnikom, ter se je vsem strankinim pristajšem, agitatorjem in volilcem iskreno zahvalil. V nadaljnjem govoru je med drugim omenil delo litijske občinske uprave, ki se pošteno in močno trudi, da se olajša v prvi vrsti bedni položaj naših brezposelnih in ki bo v letošnjem letu rešila električno vprašanje tako, da dobimo priključek k velenjskemu vodu KED in stem seveda precej znižano ceno za električni tok. Podrobno je opisal delo občinskega odbora s sprejetjem novega proračuna, v katerem so upoštevani vsi stanovi in vse panoge našega javnega življenja. Predsednikovo poročilo je bilo z navdušenim pritrjevanjem sprejeto. Pri volitvah predsedstva je bil soglasno zopet izvoljen za predsednika JRZ v Litiji zupan Hinko Lebinger, za njegovega namestnika župnik Vinko Lovšin, za tajnika zobotehnik Edo Glavič, za blagajnika pa tov. Primožič Ivan, posestnik iz Grbina. Za vsako vso so bili nato še izvoljeni odborniki, nakar je bil res sijajno uspeh občini zbor zaključen.

Kaj pravite?

Gospod urednik! Jaz imam več otrok, ki obiskujejo razne šole, pa me starejši že nekaj časa neutrudljivo nagajajo, naj mu dam 10 din, da jih bo nesel v šolo za neki fond — menda zdraževani... Pravi, da jih mu moram dati, ker jih v šoli na vsak način zahtevajo. V šoli pa pravijo, da jih morajo izterjati, ker njihova nadrejena oblast strogo to zahteva. Povejte mi, g. urednik, kako naj otroku spolnim prošnjo, ko pa velikokrat niti pare nimam v žepu? Ni redko, ko otroci odhajajo v šolo brez zajtrka; obleko imajo pa takrat novo, kadar jo jim napravijo dobri ljudje! Saj bi jaz rad delal, če bi le mogel dobiti stalen zaslužek. Kaj pravite: Ali bodo otroci, ki sedaj od stradanja hirajo in bolehalo, potem — bolj zdravi in kaj večkrat stiti, če bi šel jaz od hiše do hiše, pa napravil tiste dinarje, da bi jih otrok nesel za zdraževani fond? Kaj sodite, g. urednik, ali je to res v duhu zakona, če prizadeti uradnik terja od reveža 10 din, ko dostikrat še pare nima? Ali ne bi listi gospod, ki ima tako pestno skrb za razne fonde, storil dobro delo kršč. usmiljenja, če bi sam segel v žep, pa bi založil tiste dinarje, samo da zadosti mrtoji erki zakona? Saj je brez doma večkrat sit, kot pa moji otroci. Kako sodi Ali se s tako ki hoče iz siromaka iztisniti zadnjo paro, res dela usluga in korist državi.

Koledar

Sobota, 30. januarja: Martina, devica mučenica. Hiacinta, devica.

Novi grobovi

† Župnik Anton Papež. V Vrhpolju pri Vipavi je dne 25. januarja t. l. po dolgi in mučni bolezn umrl tamošnji župnik Anton Papež. Rodil se je v Ambrusu na Dol. Dne 18. maja 1882, posvečen pa je bil dne 12. julija 1906. Kot kaplan je služboval dobra 4 leta v Sv. Križu pri Litiji, od koder je šel 1. avgusta 1911 za župnika v Vrhpolje, kjer je bil župnik ob smrti, to je 25 let. — Naj v miru počiva!

— Osebam, ki se ne morejo zadostno kretati, pa trpe vsled tega na zaprtju in motnjah pri prebavi, združenimi s pomanjkanjem teka, nudi večtedensko zdravljenje z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo zelo dobre uspehe. Uživa se dnevno 1 čaša »Franz-Josefove« grenke vode zjutraj na tešče ali zvečer, preden greste k počitku. Ogl. reg. S. br. 30474/35.

— Februarska številka »Bogoljuba« ima te izbrano in zanimivo vsebino: Marija v božji naravi (Z. V. samoti). — Pesnitve SS.). — Clanki: Ojčitve zavore! (Jos. Simenc). Važne, pretresljive ugotovitve zlasti v pogledu na naše sodobne šolske razmere! — Otroci luči (Premišljevanje za Svečnico. — A. V. M.). — Razgled s Triglava. (Dr. Ant. Zdešar.). — Naši odgovori. (»Če bi bil jaz Bog...« Jan. Langerholz.). — Dve besedi našemu pobožnemu žensstvu. (J. K.). — Zalostno poglavje. (A. C.). — Povest: Soncu nasproti. (Acherman-Pucelj.). — Lurdska kapela. Pesem (R.). — Iz življenja Cerkve: Po svetu, po domovini, po Marijinih kongregacijah. — Anekdote. — V častno stražo! (Okrožnica za fante in može). Odgovori. — Opazovanja. — Koledar apostolske molitve. — Odpustki za mesec februar i dr. Naslovna slika v bakrotisku: Lurdska Marija. (Praznovanje 11. februarja.) Med besedilom 10 ilustracij, med njimi »Marija v samoti«. — K pesnitvi na prvi strani. Vse slike v bakrotisku. Narocite! — Se je čas. Celoletna naročnina 20 Din. Naslov: Uprava »Bogoljuba« — Ljubljana.

— Zakaj tako nerazumevanje? — Pod tem naslovom smo na prošnji Protituberkulozne zveze v Ljubljani priobčili apel na naročnike na njeno jako dobro urejevano glasilo »Delo proti tuberkulozi«, naj lista, ki izhaja šestkrat na leto in znaša celoletna naročnina samo 10 din, nikar ne vračajo, temveč naj s to — četudi skromno — naročnino podpirajo človekoljubne namene Zveze. Apel je imel jako lep uspeh, vendar so tudi zadnjo (šesto) številko lista vrnilo nekatere osebe in tvrdke, od katerih tega ne bi pričakovali. Iz sočutja do onih, zaradi katerih izhaja list, pa tudi zaradi priznanja vsem tistim, ki se vsi po vrsti brez nagrade trudijo z izdajanjem lista, naj nihče lista ne vrača in naj plača skromno naročnino. — Tekmovalčeva smola. V sredo zjutraj okrog devetih se je na znanem trojanskem klancu pripeljal karambol, ki je k reči ostal brez hušjih posledic. Znani madžarski dirkač g. A. Wilhelm, ki se je z uspehom udeleževal mednarodnih avtomobilskih krožnih voženj in je to pot poizkušal smelo pri krožni vožnji v Monte Carlo, je že v Italiji imel nezgodo, ki mu je odvzela vsako nado, da bi se mogel uspešno plasirati. Vračajoč se proti Budimpešti, ga je na trojanskem klancu drugič doletela nesreča. V njegov mali voz znanke »Fiat« se je zaletel težek tovorni avtomobil in mu zmečkal ves prednji del. Huššega ni bilo, če izvzamemo nekaj malih prask, ki so komaj potrebne zdravniške nege. O vzroku karambola si izjavi voznik obeh avtomobilov povsem nasprotujeta. Dočim trdi tekmovalček, da je vozil pravilno po desni strani ceste in da se tovorni avto, po sredini ceste vozeč, ni hotel umakniti zagotavlja šofer tovornega avtomobila, da je Madžar vozil po levi strani, namesto po desni strani, da je torej on kriv nesreče. Končno sta se oba pogodila, da plača tujec malenkosten znesek kot odškodnino za bencin, ki ga je porabil tovorni avto, ko je privlekel poškodovanca v Ljubljano.

— Vremenska napoved. Evropa: Topli val zraka se razprostira nad zahodno in južno Evropo. Hladni val zraka nad Rusijo, Poljsko in Nemčijo. Oblačno po vsej Evropi. Dežuje v zahodni Franciji, na Sredozemskem morju in Balkanskem polotoku. V ostalih delih sneži. — Jugoslavija: Oblačno in dež v vsej kraljevini. Temperatura se je dvignila. Najvišja je zabeležena v Mariboru — 4, najvišja v Šibeniku plus 16 stopinj. — Napoved za danes: Oblačno, od časa do časa dež. V planinskih predelih sneg. V severni polovici kraljevine se bo temperatura znižala.

— Na pošti v Rajhenburgu že delj časa vladajo izredne razmere. Pismonoša za trg in ožji dostavni okoliš je že več tednov bolan. Zaradi tega mora njegovo službo vršiti selški pismonoša, vsled česar je krajevna dostava ukinjena. Ljudje morajo iz naj-oddaljenejših krajev prihajati sami na pošto. Ker je rajon rajhenburške pošte zelo obsežen ter promet velik, je to za maloštevilno pošto osebe ogromno breme, ko ljudje v trumah prihajajo na pošto. V mnogih slučajih pa nujna pošta zaleži,

ker je nima kdo dostaviti. S tem so posebno prizadeti obrtniki in trgovci po zunanjih krajih, zlasti se pa v takih razmerah ne izplača imeti naročenega dnevnega časopisa. Pošto osebe vrši službo po 16 ur dnevno. Ker prihaja pošta že s prvim jutranjim vlakom, je treba že takrat pošto oddati in sprejeti. Prej sta se pismonoši tedensko izmenjavala, a sedaj mora vršiti to samo eden. Ker pa se ni izgleda na skorajšnje ozdravljenje prvega pismonoše, apeliramo na pošto ravnateljstvo v Ljubljani, da za ta čas dodeli rajhenburški pošti pomožno moč.

— Zelezniška nesreča. V Svesvetskem Kraljevcu, zadnji postaji pred Dugim Selom, je iztiril tovorni vlak. S tira je skočil osem vagonov. Zaradi te nesreče so imeli vsi vlak od sedem ur zamude.

— V spanju pila sodo namesto vode. V Belovarju je neka žena popoldne prala perilo ter je pustila v loncu raztopino sode. Pomoči je začutila hudo žejo. V polsnu je vstala in prišla za lonec, v katerem je bila soda ter začela piti. Takoj je začutila hude bolečine. Prepeljali so jo takoj v bolnišnico, kjer so ugotovili hude opekline v ustih in grlu. Zdravniki upajo, da ji bodo rešili življenje.

— Pritožba proti proračunu primorske banovine. Obrtna zbornica v Splitu se je pritožila finančnemu ministru proti proračunu primorske banovine za leto 1947/38. V pritožbi navaja, da je poleg že obstoječe 20% banovinske doklade v proračun vstavljene še 35% šolske doklade, tako da so pridobitniki Dalmacije obdavčeni z dokladom 55%. Tolikega bremena pa siromašna Dalmacija ne zmore, zato zahtevajo, da se ta doklada ukine.

— Smrt očeta in sina pod snegom. Iz Sombora poročajo: Neki oče in sin iz bližnjega mesta Kupusine sta se peš podala v sosednje občine iskat dela. Ker se več dni nista javila, so se domači bali, če se nista morda ponesrečila v hudem snežnem meteužu, ki je takrat divjal. Ta bojazen je bila opravljena. Te dni so našli oba zmrznjena pod snegom. Oče, Gorgije Bužak, je bil star 75 let, njegov sin Stevan pa 45 let.

— Opera šola v Zagrebu. Zagrebški operi manjka solistov. To se posebno čuti ob uprizoritvah oper, v katerih nastopa večje število solistov. V zboru imajo več absolventov glasbene akademije, ki so študirali pete. S temi si dirigenti pomagajo, kadar jim manjka pravih solistov. Sedaj bodo otvorili operno šolo, ki bo trajala pet mesecev, to je do konca gledališke sezone. Kandidati se bodo učili teorije in operni repertoar. Na koncu šole bodo morali opraviti izpit.

— Zlorabe z brezplačnimi železniškimi kartami. Poročali smo že, kako so neki uslužbenci zagrebške »Narodne zašтите« prodajali železniške karte, katere je društvo brezplačno prejelo od ravnateljstva državnih železnic. Koliko kart so prodali, doslej še ni ugotovljeno. Ve se le, da je železniško ravnateljstvo v preteklem letu dalo »Narodni zaštit« 6000 brezplačnih kart in da niti tretjina teh kart ni bila porabljena za namene, za katere so bile dane. Aretirani so še vedno zaprti. Zanimivo je, da je tajnik Pužar, ki je tudi zaprt, imel mesečne plače samo 1500 dinarjev, njegova stanovanjska oprava pa je vredna nad 50.000 din.

— Smrtna nesreča v rudniku. V Siveriču v Dalmaciji v premoškopu Monte Promina se je zgodila smrtna nesreča. Trije rudarji, med njimi Peter Lončar, so kopali v rovu premog. Naenkrat pa se je zrušil dosedanj opuščen rov. Dva rudarja sta se pravočasno rešila. Lončarja je pa podsulo. Ko so ga odkopali, je bil že mrtev.

— PRI RAZPOKANI KOZI ozeblinah, lišalih in izpuščajih čudovito deluje »OBLAKOVO KAMILIČNO MAZIVO«.

— Vid vaših oči si obvarujete le z optično čistimi brušeniimi stekli, katere si nabavite pri strokovnjaku Fr. P. Zajcu izprašanemu optiku, Stari trg 9, Ljubljana.

Ljubljano

V soboto, 30. januarja

Gledališče

Drama: Sobota, 30. jan.: »Kvadratura kroga«. Izven. Znižane cene od 20 Din navzdol. — Nedelja, 31. jan. ob 15: »Repositev«. Mladinska predstava. Cene od 20 Din navzdol. Ob 20: »Dež in vihar«. Izven. Cene od 20 Din navzdol. Opera: Sobota, 30. jan.: »Navihanka«. Opereta. Red B. — Nedelja, 31. jan. ob 15: »Pod to goro zeleno«. Izven. Cene od 30 Din navzdol. — Ob 20: »Ples v maskah«. Izven. Gostovanje tenorista g. Josipa Rijavca.

Predavanja

Predavalnica mineraloškega instituta univerze: Dr. Otton Bajc, asistent I kirurškega oddelka splošne bolnišnice v Ljubljani bo 1. febr. ob 6 zvečer predaval o temi »Možganska kirurgija«, to je o tisti vrsti operacij, o katerih se je do nedavnega mislilo, da sploh niso bile mogoče. Vstopnina 4 din, za dijake 2 din. — Prirodoslovno društvo.

Prirreditve in zabave

V frančiškanski dvorani bodo v nedeljo, dne 31. januarja, uprizorili prelepo igro »Marija iz Magdale«. Igrala bo Frančiškova mladina. Igralci bodo nastopali v prekrasnih in razkošnih novih kostumih.

Nova frančiškanska dvorana: Ljudski oder priredi dne 1. februarja ob 8 zvečer in 2. febr. ob 5 popoldne Dietzschmidtovo igro »Krištof«. Igra je naslonjena na današnje življenje in ob legendarni zgodbi o svetem Krištofu ki išče najvišjega Gospoda, se nam odkriva vsa lažna ureditev današnje družbe in države. Predprodaja vstopnice je v dobrodelni pisarni v frančiškanski pasaji.

Prosvetno društvo Sv. Krištof (Bežigrad) priredi v ponedeljek 1. februarja ob 19 v dvorani Rokodelskega doma društveni družabni večer, na katerega vabi vse člane in prijatelje društva. — Pri pogrnjenih mizah in ob zelo živahnem programu! Vstopnina je malenkostna.

Velika filharmonična dvorana: Glasbeni Matiči ljubljanski se je posrečilo, da je dobila za en koncert enega najslavnejših sodobnih kompozitov Vašo Pihoda. Vaša Pihoda je že dvakrat nastopil v Ljubljani na koncertu in imel vselej popolnoma razprodano dvorano. Njegov letošnji nastop bo v petek, 5. februarja ob 20.

Gledališki karneval bo prihrumel v Ljubljano v torek, 9. februarja, in sicer k Mikličju, kamor ga je povabilo Združenje gledaliških igralcev. Napočil bo točno ob 10 zvečer in izbruhnil z najprestižnejšim, a obenem tudi z najrazburljivšim programom. Ves čisti dobiček bo blagodušno poklonil Bolniškemu fondu slovenskih igralcev.

Sestanki

Filozofski seminar na univerzi: Filozofsko društvo v Ljubljani bo imelo danes, 30. januarja ob 18 svoj II. redni občni zbor. Članstvo se ga naj v polni meri udeleži. — Odbor.

Cerkveni vestnik

Praznovanje sv. Janeza Boska v Salezijanskem mladinskem domu na Kodeljevem. Jutri, na

praznik sv. Janeza Boska, bo ob 6 peti sv. maša, ob 8 slovesna sv. maša v čast sv. don Bosku. Popoldne ob 3 pa bo v dvorani elavnostna akademija, na kateri bo imel govor g. Fran Erjavec, referent v prosvetnem ministertvu.

Kongregacija gosposidnih pri sv. Joželu v Ljubljani. Svečnica, drugi glavni praznik kongregacije, se letos praznuje: V nedeljo, 31. januarja, ob pol 7 sv. maša in skupno sv. obhajilo. — Na praznik sam, 2. februarja, ob 3 popoldne slovesen shod in darovanje.

Rokodelski oder

Rokodelski dom, Komenekova ulica 12: Jutri bo popoldanska predstava veseligrs s petjem »Utopljenca«. Pričetek ob pol 5 popoldne. Predprodaja vstopnic bo jutri od 10—12 v Rokodelskem domu.

Kino

Kino Kodeljevo igra danes in jutri Millöckerjevo opereto »Dijak prosjak« (Marika Röck, Johannes Heesters) in serijo barvarnih Miki-mišk.

Kino Vič predvaja drveni ob pol 9 in jutri izjemoma ob pol 4, 6 in pol 9 planinski film »V kraljestvu zlatoroga«. Predigra: zvočni tednik in miki-miške.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62, in mr. Gartus, Moste.

! Na praznik mladinskega apostola sv. Janeza Boska, prihodno nedeljo, bo opravil ob 10 slovesno sv. mašo v cerkvi Marije Pomočnice na Rakovniku stolni dekan, kanonik dr. Kimovec. Govejci salezijanskega zavoda bodo proizvajali Griesbacherjevo mašo »Stella maris«. Pred mašo kratka pridiga. Popoldne ob pol 4 pa bo govoril stolni župnik, kanonik dr. Tomaž Klinar o salezijanskih napravah in don Boskovem delu. Ob 5 bo elavnostna prireditev v dvorani (opereta »Kneževič iz Trebizonde«) za dobrotnike in dobrotnice. Za vstopnico služi spored, ki ga dobite pri vodstvu vstopništva.

! Maša za turiste, izletnike in smučarje bo jutri, v nedeljo, in v torek, na Svečnico, v kapeli Vzajemne zavarovalnice obakar ob pol sedmih.

! Izplačevanje pokojnin. Pošta Ljubljana I. bo pokojnine za februar dostavljala na svečnico, dne 2. februarja. Da ne bodo pismonoše prinašali denarja nazaj, bi bilo zeleti, da jih upokojeenci počakajo doma.

! K nerednostim pri mestnem pogrebem zavodu. Na drugem mestu poročamo o aferi pri mestnem pogrebem zavodu, ki jo skuša tisk v Knafeljevi ulici bagatelizirati, češ, glejte, kaka malenkost! Tresle so se gore, rodila se je miš. — Naj jenerarji nekoliko potpre, ker ne bo samo pri tem ostalo, čeprav tudi tega, o čemer je večeraj sodišče razpravljalo, mi nikakor ne smatramo kot malenkost. Tresle pa se bodo gore in se bo javnost čudila, kako so bili živi pokopani in kako so mrljica prevržali iz Zagreba v Ljubljano, ne da bi ga tu pokopali. Na merodajnem mestu smo zvedeli, da že sestavlja državno tožilstvo obširno obtožnico proti glavnim krivcem, ki so na podlagi revizije osumljeni velikih malverzacij in nerednosti. Gotovo je, da se javnost zanima za vso afero in se bo še, kajti razčiščenje je nujno potrebno in bo prišlo.

! Gimnastične vaje in šport. igrice za otroke. SK Planina prireja vsako soboto popoldne (od 3 do pol 5 za deklice, od pol 5 do 6 za dečke) v telovadnici Vzajemne zavarovalnice gimnastične vaje in šport. Igrice za otroke v starosti od 8. do 12. leta. Starši, ki želijo, da se vaši otroci tudi telesno razvijajo, pošljite jih tja.

! Nikoli jim ni prav! — Ko je mestni socialni odbor oziroma urad povedal, da bo z darovi, zbranimi za brezposelne, začel graditi javna dela z brezposelnimi, smo imeli priliko brati razne ugovore, med drugim n. pr. tudi take, da ni prav, če iz fonda za brezposelne, v katerega prispeva največ središče mesta, gradijo kanale v Šiški, češ da to središče mesta nič ne koristi itd. Včerajšji »Slov. narod« pa se vznemirja, češ da socialni urad ne pošlje brezposelnih kidat snega na periferijo, kjer da leži nad pol metra snega po ulicah. Kdaj bo torej ustrezno? Toda v tolažbo lahko povemo, da socialni urad dnevno pošilja brezposelne mestnemu cestnemu nadzorstvu, da jih ta zaposli pri kidanju snega; saj je doslej zaposlilo že nad 250 brezposelnih in ima najetih nad 60 voznikov ter jih še vedno najema. Socialni urad izvršuje z darovi za brezposelne javna dela, ki jih iz rednih proračunskih sredstev ne bi mogel in ki so v trajnejšo občo korist. Kredit 200-tisoč din pa ni nikakršna vsota, da bi jo smelo nadzorstvo kar na debelo tratiti, kajti, kje je rečeno, da je zdaj zadnje padel sneg v letošnjem proračunskem letu? Pri vsaki stvari je treba previdnosti, zlasti še, če so tako majhna sredstva na razpolago.

! Bolgarski obrtniki v Sofiji so se z navdušenjem pridružili manifestaciji povodom podpisanih prijateljske pogodbe, zato tudi slovenski obrtniki nočejo izostati ter se bodo polnoštevilno udeležili nedeljske manifestacije v Trgovskem domu, na katero že danes opozarja ljubljansko obrtništvo Zveza obrtnih društev za dravsko banovino v Ljubljani.

! Lastnikom psov! Mestno poglavarstvo ponovno opozarja vse lastnike psov, da jih prijavi, v kolikor jih že niso, mestnemu izvršilnemu uradu v Lingarjevi ulici 1/III. in da plačajo predpisano pasjo tako najkasneje do 15. februarja 1937. Po tem terminu bo treba plačati dvojno takso ali pa bo neprijavljene pse pobral konjač. Prav tako pa je treba prijavit tudi pse čuvaje, ki so oproščeni take in se na to lastniki psov čuvaje še posebej opozarjajo.

! Provostne zajce in fazane kupite po 28 Din v trgovini Riba, Pogačarjev trg (skočija).

! Dober lov policije. Pred tedni je celjsko okrožno sodišče izdalo tiralico za znanim tatom, 38 letnim Tonetom A. s Sladke gore. Tone je po poklicu pekovski pomočnik, toda kruha se mu ne ljubi več peči ter rajši krađe, kjerkoli kaj najde. Grehov ima na vesti precej, za 14 dokazanih tatvin pa je že odsedel svojo zaporno kazno. Zaradi petnajste tatvine v okolici Celja pa ga je večeraj ustavil na cesti stražnik in mu napovedal aretacijo. Tone je moral na ljubljansko okrožno sodišče, ki ga bo poslalo v obravnavo celjskemu sodišču.

! Nevaren goljuž. Ljubljanska policija je dobila sporočilo od okrožnega sodišča na Dunaju, da so tam prijeli nekega dozvednega trgovca Aleksandra Ranzenhofferja, kateremu so dokazali, da je po vseh srednjeevropskih državah goljužal kar na debelo. Posebno so bile njegove žrtve razni spediterji, izvozniki in uvozniki in pa menjalci denarja. Goljuž je sleparil po Avstriji, po Češko-slovaški, na Madjarskem, zlasti pa v Jugoslaviji. Ljubljanska policija in druge oblasti poizvedujejo, koliko je mednarodni slepar Ranzenhoffer napravil sleparij pri nas.

Ali ste že poravnali naročnino?

Gospodarstvo

Položaj ljubljanske trgovine

Iz poročila predsednika g. Sossa in tajnika g. Šmuca

Na skupščini Zdrženja trgovcev v Ljubljani je podal predsedniško poročilo g. K. Soss ter iz njegovega poročila posnemamo nekatere zanimive podatke o položaju ljubljanske in sploh slovenske trgovine.

V zadnjem času čujemo vesti o izboljšanju gospodarskega položaja, toda tega izboljšanja v Sloveniji ne čutimo. Lani je imela Slovenija izredno slabo letino ter je morala uvoziti do nove letine okoli 1000 vag. več žita kot prejšnja leta. Nadalje je bil slab v Sloveniji pridelek vina, pa tudi jabolka so zelo slabo obrodila. Slab je ostal položaj v lesni stroki, kjer še vedno nismo dohili nazaj za nas tako važnega italijanskega trga. Naša slovenska lesna trgovina še vedno zahteva odpravo važnih nedostatkov, pa ji doslej še ni bilo dovolj pomagano.

Krošnjarstvo.

Lansko leto je združenje zalotilo v Ljubljani cel krošnjarski magacin, kar je kazalo, kako zelo se je razvilo krošnjarstvo posebno z manufakturnim blagom po naših krajih. Obrtna oblast se je tedaj postavila na stališče, da ni povoda za uradni postopek, toda združenje se je obrnilo na Zbornico, ta pa zopet na banko upravo, ki je interverirala na merodajnih mestih, naj sploh ministarstvo prepove krošnjarstvo z manufakturnim blagom. Tudi pri mestnem poglavarstvu so začeli proti krošnjarjem postopati z vso strogo stjo, za kar se uprava zahvaljuje pristojnim referentom.

Mestna uprava.

Glede mestne uprave pravi predsednik g. Soss, da se je povečala njena ekspanzivnost in to predvsem zaradi njene organizacije. Omenja pohvalno, da se je posrežilo novi mestni upravi, da je dosegla znatno znižanje obrestne mere za svoje dolgove pri denarnih zavodih. Trgovstvo je pa krepko podprlo akcijo mestne uprave za povečanje likvidnosti mestne hranilnice.

Posebno pozornost je posvečala uprava združenju konzuma ter industrijskim prodajalcem. Davčno breme se lani ni znižalo, ampak poostro, zlasti je omeniti tu povečanje poslovnega in luksuznega davka, nadalje povečanje ačija itd.

Nekateri mislijo, da se vsi ti direktni in indirektni davčni povški ne tičejo trgovstva, ker jih trgovci itak prevale na potrošnika. Toda znano je, da se mnoge davštine sploh ne dajo prevladati. Pa tudi če bi se mogle, vendar trpi zaradi njih trgovina, ker postaja blago predragro in se konzum zmanjša. Nadalje je potrebno, da se odpravijo trdote komunalnih davštin, ker konkurira ljubljanski trgovini občno periferijska trgovina in ostalih večjih krajev.

Kot zastopnik trgovstva v občinskem svetu je vložil g. Soss v mestnem svetu štiri interpelacije, ter zagotavlja, da bo vedno strmel, da se bodo upoštevale želje in zahteve ljubljanskega trgovstva. Prosi navzroč, da upošteva težko stajanje mestne občine, kjer se trgovstvo še vedno bori za odpravo in zmanjšanje avtonomnih trdot. Treba bo poskrbeti za to, da dobimo v Ljubljano industrijo.

Pozdraviti je izboljšanje položaja občinskih denarnih zavodov v najvažnejših središčih Slovenije, toda dejansko smo morali tudi to izboljšanje sami plačati. Slovenski pupilni denar gre pa moramo zanj

Likvidacija kmetijskih dolgov tudi ni rešila vprašanja likvidnosti našega denarništva.

Tudi ljubljansko trgovstvo se pridružuje zahtevam, da se bolnišnica izpremeni v vseučiliško kliniko in da univerza postane popolna. Pričakuje nadalje, da bodo tudi privilegirani denarni zavodi doprinesli k napredku našega gospodarstva v Ljubljani in si Hipotekarna in Agrarna banka zgradili svoje palače v Ljubljani. Na koncu apelira na vse merodajne činitelje, da složno z gospodarskimi krogi sodelujejo za kulturni in gospodarski ter socialni prospek slovenskega naroda in Ljubljane.

Tajniško poročilo

Tajniško poročilo na občnem zboru ljubljanskega združenja je podal tajnik g. Lojze Šmuc. Iz njegovega poročila posnemamo naslednje najvažnejše podatke:

Ljubljansko združenje je šlo na koncu leta 1930 1.368, pa je število trgovcev padlo v naslednjih letih do 1934 na 1.162 in 1935 na 1100 članov. Na koncu leta 1936 je šlo ljubljansko združenje 1.315 članov (380 protokoliranih in 935 neprotokoliranih) v primeri s 1.257 na koncu 1935.

Nadalje je imelo Združenje v evidenci 1930. leta 1.362 sotrudnikov, leta 1935 1.204, lani pa

le še 1.132, kar pomeni, da se je med temi vrstami nameščencev zelo povečala brezposelnost. Večinoma so se pojavile nove trgovine v novih hišah, ker nihče ne zida, ne da bi pri tem račun na rentabilnost poslovnih prostorov. Krajevne potrebe pa ne zahtevajo tako velikega števila trgovin, saj pride na 60 prebivalcev že ena trgovina. Tu se pozna ostra konkurenca in borba nekaterih strok za obstanek.

Davčna obremenitev ljubljanske trgovine.

Tajniško poročilo zaznamuje tudi pravi zanimive podatke o davčni obremenitvi ljubljanskega trgovstva pod nekdanjimi režimi in sedaj. Tako je znašala v milij. din:

Leto	odmerna podlaga ocena davka	davčni odbor znižal na
1933	39.9	26.0
1934	51.0	45.0
1935	31.0	26.0
1936	30.4	22.8

Tako se je končna podlaga zvišala leta 1934 v primeri s 1933 od 26 na 45 milij., ko pa je prišel v inančno ministarstvo dr. Stojadinovič, se je podlaga znižala na 26 milij., leto 1936 za celo na 22.8 milij. din. Leta 1936 je bilo 1.508 davkoplačevalcev. Te ocene davčnega odbora pa je še znatno znižal reklamacijski odbor, ki je imel lani še posebno srečno roko. Prizive proti odmeri za leto 1936, katerih je nad 700, bo reševal reklamacijski odbor že prve dni februarja.

Ta mesec poteče tudi rok za vlaganje napovedi, pa opozarja na pravočasno vložitev, ki velja tudi do 15. februarja s primernim opravičilom.

Trgovstvo se močno zavzema za akcijo gospodarskih zborskih iz vse države, ki zahtevajo reformo davčne zakonodaje, ker je praksa pokazala da se davčni zakoni ne obravnavajo povsod enako in se tolmačijo povsod drugače in po svoje.

Proti koncu leta 1934 je bil položaj v davčnem pogledu v resnici nevzdržen, vsi dobrohotni predlogi, da je lok prenapet, niso zalegli in po vsej državi so se začele zapirati trgovine. V letu 1935 se je položaj nekoliko izboljšal, vendar je združenje nadaljevalo svojo akcijo za omlajenje davčnih trdot in bremen, v čemer je delno tudi uspelo obnemem z ostalimi trgovskimi organizacijami v vsej državi. Ugotavlja, da vseh nevšečnosti ne bi bilo treba, če bi se merodajni faktorji pravočasno ozirali na predloge in zahteve gospodarskih krogov.

Danes se izvaja veliko javnih del, ceniti je, da je za javna dela v Sloveniji določenih okoli 100 milijonov dinarjev tako iz državnega kot banovinskega in samoupravnih proračunov. Ljubljana mora postati središče tujskega prometa, čemur naj služijo moderne ceste, za katere se morajo dati potreba sredstva. Posebno pa je še treba poudarjati potrebo zveze Slovenije z morjem, na kateri je odločno interesirana tudi ljubljanska trgovina in katera se pridružuje zahtevam za zgraditev avtomobilske ceste Ljubljana-Sušak in zgradbo železniške zveze z morjem.

Poleg rednih sej uprave je imelo združenje lani 54 sestankov in anket posameznih sektej. Nadalje so bile v okvirju Združenja ustanovljene tri nove sekcije, tako da jih je sedaj skupno 16.

Trgovsko nadaljevalno šolo obiskuje 202 učenka in učenki, katere poučuje 12 izprašanih učiteljev. Šolo vodi g. Rado Grum.

Gospodarski sporazum Avstrije in Nemčije

(Od »Slovenčevac« posebnega poročevalca)

Dunaj, 28. jan. 1937.

Včeraj je bil sklenjen med Avstrijo in Nemčijo že dolgo pričakovani gospodarski sporazum, ki se razlikuje že po svojem imenu od običajnih mednarodnih trgovinskih pogodb s svojimi širšim obsežem pojma. Ta sporazum je sledil političnemu sporazumu, katerega je Avstrija sklenila 11. julija lanskega leta z Nemčijo. O gospodarskih koristih, ki se jih ima Avstrija sedaj nadejati od tega sporazuma, še prav za prav ne bi mogli govoriti spričo dosežanje gospodarske strukture Avstrije. Ako pogledamo splošni gospodarski položaj Avstrije v pretečenem letu, tedaj moramo priti do čisto drugačnega sklepa, kot pa so prišli oni, ki so sklopali novi gospodarski sporazum z Nemčijo. V lanskem letu se je uvoz v Avstrijo iz držav z devalvirano valuto (Italija, Češkoslovaška, Francija, Ho-

landija in Švica) po devalvaciji zmanjšal povprečno za okoli 21.1%. To dokazuje, da so bili tudi v primeru Avstrije račun držav, ki so devalvirale svojo valuto, popolnoma napačni; kajti celo Avstrija sama je povečala svoj izvoz v države z devalvirano valuto za povprečno 83%. Največji odstotek od tega odpade na Italijo, s katero je sklenila Avstrija izredno ugodno trgovsko pogodbo. V splošnem je napredoval celotni avstrijski izvoz v države z devalvirano valuto za 2.7%. Ta rezultat je v toliko zanimivejši, ker se je od časa devalvacije dalje obnemem znižal avstrijski izvoz v Romunijo in Jugoslavijo (ki nista devalvirali svoje valute), v prvem mesecu za 3.2 milij. šillingov, v drugem pa za 2.5 milij. šil. Avstriji se je v lanskem letu posrečilo povečati svoj izvoz na Poljsko (za 25%), v USA (za 65% napram letu 1935) in v Nemčijo (za 18%). Ako primerjamo pasivnost trgovinskih bilanc Avstrije lani (84.4 milij. šil.) z pasivnostjo na pr. Švice (76.4 milij. šv. fr.), Holandije (85 milij. hol. for.), Francije (1376 milij. fr.) in Češkoslovaške (109 milij. Kč), tedaj vidimo, da je pasivnost avstrijske zunanje trgovine razmeroma brezpredmetna, če še pomislimo, da je Avstrija imela lani okoli 200 milij. šil. dohodkov iz tujskega prometa. Gospodarska politika, katero je doslej vodila Avstrija, je popolnoma odgovarjala njenemu realnemu položaju in je zato tudi popolnoma razumljivi gospodarski rezultat te politike. Po podpisu gospodarskega sporazuma z Nemčijo, ki je industrijska država kakor je Avstrija sama, si slednja ne more odpovedati v svojo škodo onim gospodarskim koristim, ki jih je imela od svoje dosežanje realne gospodarske politike. Zato pa je popolnoma pravilno mnenje onih avstrijskih krogov, ki trdijo, da je spričo sedanega gospodarskega položaja Avstrije kakršnakoli bistvena preusmeritev avstrijske zunanje trgovine nemogoča, ako ne bodo odločevali pri tem zunanji politični vplivi, kateri so bili merodajni za sklenitev tega gospodarskega sporazuma, saj pri tem sporazumu niso sodelovali zastopniki gospodarstva, ki so temu sporazumu naprotivali, marveč je cel sporazum vodje šefa zunanje-političnega urada Avstrije dr. Schmidta. — n.

Borza

Dne 29. januarja 1937.

Denar

V zasebnem kliringu je ostal angleški funt v Ljubljani neizpremenjen na 238 denar, v Zagrebu pa se je učvrstil na 237.45—239.05, dočim je v Belgradu ostal neizpremenjen na 237.20—238.80.

Avstrijski šiling je v Ljubljani neznatno popustel na 7.97—8.087, v Zagrebu in Belgradu pa je ostal neizpremenjen na 7.95—8.05.

Grški boni so beležili v Zagrebu 31.90—32.60, v Zagrebu pa 31.55—32.26.

Nemški čeki so v Ljubljani popustili na 12.42 do 12.62, v Zagrebu na 12.34—12.54, za eredo februarja 12.35—12.55, za eredo marca 12.3250—12.5250, za konec marca pa 12.30—12.50. V Belgradu so beležili 12.3092—12.5092.

Italijanske lire so nudili v zasebnem kliringu v Zagrebu po 2.42, v Belgradu 2.47.

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 1.088.840 Din, na belgrajski pa 3.100.000 Din. — Efektni promet je znašal v Belgradu 1.400.000 Din, v Zagrebu pa je bil slab.

Ljubljana. — Tečaj s primom.

Amsterdam 100 hol. gold.	2388.66—2403.25
Berlin 100 mark	1752.03—1765.91
Bruselj 100 belg.	734.69—739.76
Curih 100 frankov	996.45—1003.52
London 1 funt	213.33—215.39
Newyork 100 dolarjev	4328.50—4364.82
Pariz 100 frankov	202.94—204.37
Praga 100 kron	152.14—153.24
Trst 100 lir	228.70—231.78

Curih. Belgrad 10.—, Pariz 20.3925. London 21.435. Newyork 437.375. Bruselj 73.725. Milan 23.025. Amsterdam 239.60. Berlin 175.90. Dunaj 77.70 (81.60). Stockholm 110.50. Oslo 107.70. Kopenhažen 95.75. Praga 15.27. Varšava 82.55. Budimpešta 85.75. Atene 3.90. Carigrad 3.45. Bukarešta 3.25. Helsingfors 9.4625. Buenos-Aires 132.

Vrednostni papirji

Ljubljana: 7% inv. pos. 86—87, agrarji 52—53, vojna škoda promptna 384—386, Begl. obveznice 71—72, 8% Bler. pos. 90—91, 7% Bler. pos. 78—80, 7% pos. Drž. hip. banke 94—96, Trbov. 230 den. Zagreb. Državni papirji: 7% inv. pos. 85.50 den., agrarji 52—53, vojna škoda promptna 384 do 385 (386), begl. obveznice 72 bl., dalm. agrarji 69.50 bl., 8% Bler. pos. 89.25—90, 7% Bler. pos. 79—79.50. Narodna banka 7300 den., Priv. agrarna banka 195—198, Trboveljska 240 den., Gutmann 40 do 50 (40), Osej. livarna 177.50—180 (185, 180), Osej. sladk. tov. 181—188 (175, 184), Dubrovačka 320 den., Jadr. plov. 400 den., Oceania 250 den.

Belgrad. Državni papirji: 7% inv. pos. 86.50 den., vojna škoda promptna 383.50—384 (383.50), 2. 383—383.25 (383), begl. obv. 71.25—72 (71.50).

Likvidacija kmetijskih dolgov Izročitev dolžnikov PAB

Po uredbi in pravilniku k uredbi morajo izročiti denarni zavodi iz čl. 7 vse svoje kmečke terjatve Privilegirani agrarni banki. Pravilnik predpisuje v čl. 20, da morajo denarni zavodi izročiti do 31. januarja 1937 sezname svojih dolžnikov-kmetov obnemem z obračuni dolga za posamezne dolžnike, potrdila o tem, da je kmet, popis izkazal in ostale podatke o dolgu itd. Doba treh mesecev za tako veliko delo pa se je izkazala za prekratko, na kar so denarni zavodi in njih organizacije stalno opozarjali banko.

Da se omogoči denarnim zavodom pravičen obračun ter izročitev, je že v začetku meseca januarja banka odredila, da morajo denarni zavodi izročiti do 31. januarja 1937 banki samo sezname dolžnikov z osnovnimi dokumenti kot n. pr. mecnice, obveznice, zadolžnice itd., za predložitev obračunov in ostalih dokumentov za je rok po daljšan do 30. aprila 1937. Do tega drugega roka pa morajo denarni zavodi predložiti posamezne obračune, potem dokumente kot n. pr. potrdila o tem, da so dolžniki kmeti, podatke o nepremičninah, sodne odloke itd.

Ta olajšava Privilegirane agrarne banke bo olajšala delo denarnim zavodom.

Pri ljubljanskih podružnicah je doslej le manjše število denarnih zavodov izročilo svoje dolžnike-kmete Priv. agrarni banki, druge v državi pa je bilo podobno, vendar se n. pr. v Belgradu izročajo večji paketi. Tako piše »Vreme« z dne 29. t. m., da je samo dne 25. t. m. izročilo v Belgradu spiske dolžnikov 30 denarnih zavodov za 17.070 dolžnikov za vsoto dolgov 42.6 milij. din. Od teh 30 denarnih zavodov je 10 izročilo vse svoje stvari glede kmečkih dolgov (obračune, vse dokumente itd.), dočim je 20 denarnih zavodov izročilo samo sezname dolžnikov z mecnicami.

V centrali kot pri podružnicah sprejema te dolgove sedaj več skupin, katero vsako tvori trije uradniki. V kolikor izročajo denarni zavodi po svojih pooblaščenih seznamih in dokumente osebno pri centrali ali podružnicah, prisostvujejo izročitvi poleg omenjene skupine majhne komisije, tudi naravno pooblaščenec denarnih zavodov.

Seveda lahko izročajo denarni zavodi sezname in osnovne dokumente tudi po pošti. Sezname in dokumente naj pošljejo po pošti v zapечатem paketu na zavodu pa mora seveda biti tudi označeno, da vsebuje material po uredbi o likvidaciji kmečkih dolgov. Vsak paket mora vsebovati seveda natančen seznam dokumentov in vsebine sploh. Če pošiljajo denarni zavodi pakete s pošto, naj pazijo na to, da se bo na samem paketu poznalo, kdaj so paket oddali, kar je važno, ker velja ta dan kot dan izročitve Priv. agrarni banki. Banka bo potem te pakete dala odpreti posameznim skupinam svojega uradništva kot smo že omenili. Tudi pregledu paketov morejo prisostvovati zastopniki denarnih zavodov, če se za to pismeno dogovorijo z banko, odn. podružnico.

Opozarjamo vse denarne zavode, da je treba za podaljšanje roka za izročitev obračuna in dokumentov vložiti pri banki prošnjo obnemem, ko pošljejo osnovne dokumente in sezname svojih kmečkih dolžnikov.

Iz Belgrada poročajo, da bo v kratkem izšlo avtentično tolmačenje uredbe, po katerem bodo vsi kmečki upniki, ki ne bodo pravočasno izročili svojih kmečkih dolžnikov banki, izgubili pravico izterjevanja nadaljnjih plačil od svojih dolžnikov-kmetov. To bi bila logična posledica čl. 7 uredbe, ki določa, da se prekine vsak odnošaj med dosežanimi upniki in njihovimi kmečkimi dolžniki.

8% Bler. pos. 88 den., 7% Bler. pos. 78.75—79.25, 7% pos. Drž. hip. banke 93 den., 7% stab. posojilo 85.50 bl., Delnice: Narodna banka 7.250 do 7.450, Priv. agrarna banka 198—200 (198).

Žitni trg

Novi Sad. Vse neizpremenjeno — Tendenca mirna; promet srednji.

Sombor. Pšenica: bč. okoš. Sombor 156—158, bč. ladja Begej 163—165, ban. potška, šlep 154 do 158. Ostala pšenica neizpremen. Oves bč. 117.50 do 120, erem. slav. neizpremen. Rž bč. 132.50—137.50. Ječmen bč., erem. neizpremen., bč. pomladni 67—68 kg 130—132.50, bar. pomladni 67—68 kg 132.50 do 135. Koruza bč. nova 76—78, erem. nova, suš. 86—88. Moka bč. og. ogg 242.50—257.50, štev. 2 222.50—237.50, št. 202.50—217.50, št. 6. 187.50 do 202.50, št. 7. 147.50—157.50, št. 102.50—107.50. — Otrobi bč. 91—93. Fižol neizpremen. Tendenca mirna, promet 39 vag.

Širite katoliško časopisje!

Kulturni obzornik

Tintoretto sv. Miklavž v Novem mestu

Slovenec je 26. t. m. objavil poročilo o veliki Tintorettovi razstavi, ki bo letos v Benetkah. S tem v zvezi se je poročevalce dotaknil tudi novomeške slike sv. Miklavža. Vtis, ki ga dobimo iz tega poročila je ta, da novomeška podoba ni originalno delo velikega mojstra.

O podobni ne kaj zgodovinskih podatkov, ki jih posnemam iz poročila centralne komisije. (Mitteilungen 1914). Podoba je prišla v Novo mesto med l. 1582—1593. Leta 1580 je požar uničil vso cerkevno opremo. Ko je dve leti za tem nastopil prostovsko mesto Polydor de Montagniana, je takoj začel s popravili. Od meščanov, ki so bili sami po požaru hudo prizadeti, se ni mogel nadejati velike pomoči. Zato se je obrnil na koadjutorja oglejskega patrijarha, ki je bil cerkveni gospod novomeškega kapitlja, Giovannija Grimanija s prošnjo za pomoč. Ta je pri Tintoretto naročil sliko sv. Miklavža in jo poslal v Novo mesto. Na ta način je slika prišla v mesto vsaj do l. 1593, kajti to leto poroča patrijarh Francesco Barbari, da je cerkev popravljena.

O njeni prisotnosti danes nihče več ne dvomi, kajti njen stil govori odločno za Tintoretta. Tako so ugotovili tudi l. 1914 na Dunaju, ko so jo restavrirali. O kaki Tintorettovi delavnici tu ne more biti govora. Tintoretto ni nikoli imel svoje šole. Pri slikanju mu je pomagal le njegov sin Domenico, medtem ko o njegovi hčerki Marietti tega ne moremo reči. Sin Domenico je sodeval tudi pri novomeški sliki. Toda kako? Kompozicija te slike izvira od Jacopa Tintoretta, o tem ne more biti dvoma. Slika kaže vse odlike Tintorettovih kompozicij iz kasnejših let in je sorodna mnogim beneskim slikam. To skico je potem njegov sin prenesel na platno in nato sliko v osnovnih barvah

izvršil. Ko je bilo to, rekel bi »stežško delo« končano, je šele nadaljeval Tintoretto sam. Tako so delali takrat vsi slikarji. Kako naj bi sicer izvršili toliko slik? To bi bilo tehnično nemogoče. Zato je slikar nujno rabil pomočnika. Tako je delal pri novomeški sliki, tako pri vseh neštevitih delih v Benetkah.

Na novomeški sliki so vidne vse korekture, ki jih je izvršil Tintoretto sam. Predvsem so to korekture, izvršene radi kompozicije. Tu so korekture zabrisane, tam razširjene. Posebno v gornjem delu slike ni mesta, ki bi ga Tintoretto ne retuširal. In ne samo to. Preko vse podobe je razlil Tintoretto močno luč, ki ostro kontrastira z najtemnejšo senco. S tem je dosegel polno plastičnost teles. Na vseh teh korekturah čutimo, da tega, kar je izvršil on, ne bi mogel nikdo drugi. To je njegov stil, njegove drzne poteze čopiča, njegova kompozicija — skratka, Tintoretto veliki genij, ki ga v kompoziciji in široki potezi čopiča še nihče ni dosegel. Če pa mu je slika podskalil njegov sin Domenico, zato slika še ni njegova. Skica in končna izdelava je delo Tintorettovih rok in njegovega stvariteljskega duha, zato moramo sliko pripisovati le njemu, ki jo je spočel in ki ji je dal zadnje oblike. Vsekakor pa bi bilo več kot le naša želja, da slika sodeluje na beneski razstavi. Naša dolžnost je, da se za to pobrigamo.

Jože Gregorič.

Proteus

Pred seboj imamo prvo letošnje številko tega ilustriranega časopisa za poljudno prirodnoznanstvo, ki ga izdaja Prirodoslovno društvo in ureja dr. Pavel Groselj. Takšno časopise imajo mnogi drugi narodi že dolgo časa, naš »Proteus« pa je nastopil četrti leto in s svojimi odlikami se je tudi takoj uveljavil. Saj smo gotovo že potrebovali zanesljivega posredovalca med nami in prirodo, ki bi njene skrivnosti odkrival z znanjem, zbral jih iz čistega odnosa do stvari ter jih ne iskal in opuščal s kakimi zamažanimi računi. Pa tudi oblika, v kateri jih podaja, nam

budi zanimanje, zadržuje znanstven pogled in je prikladna kolikaj izobraženemu človeku. Jasno, lepo izbrane slike spremljajo in poudarjajo tekst.

V novi številki nam dr. Ladislav Kline pojasnjuje vitamine, danes že tolikokrat imenovane sestavine hrane, ki jih naš organizem ne more sam graditi, pa jih vendar nujno potrebuje. Saj so neobhodno potrebni za vzdrževanje zdravega življenja, in kadar primanjkujejo, se pojavijo obolenja, imenovana avitaminoze. — Jovan Hadži je posvetil nekaj misli spominu dr. Dragutina Gorjanovića Krambergerja, najditelja krapinskega človeka. Gorjanovič je bil akademik in vseučiliški profesor geologije in paleontologije ter je lani decembra meseca v Zagrebu umrl. Hadži se je dotaknil onih Krambergerjevih razmotiranj, ki polkzušajo ugotoviti položaj in odnos krapinskega pračloveka do soptemenjakov in mu določiti mesto v razvoju ljudskega rodu. — Zive luči pa nas uvajajo v razumevanje lepega prirodnega pojava, ki se javlja v svetilkarni nekkih organizmov, kakršne so svetlobne bakterije in mnogi prebivalci morja. Članek, ki ga je napisal A. M., ima tudi 6 slik. — List zaključujejo književne novosti, drobne vesti in vprašanja.

»Proteus« je dodan Vestnik prirodoslovnega društva, in prinaša obračun preteklega leta. — Naročnina za cel letnik »Proteus« znaša 50 din.

Morje Adrijansko

Jugoslovanski emigranti iz Julijske krajine imajo svoj Jadranski koledar, ki ga je izdal konzorzijski lista »Istra« Koledar prinaša v splošnem današnjem položaju predvsem mnogo pogledov in podatkov zgodovinskega značaja na vseh poljih, ki bodo prav služili vsakomur, koor bo želel dobiti ali sestavljati sliko o bližnji preteklosti naših ljudi v Italiji. Lujo Vojnovič je objavil odloomek lastnih zapiskov o političnih dogodkih in ozadnih glede Istre v času, ko je d'Annunzio izvršil svojo ekspanzijo na Reko Avtor je v takratnih razgovorih sodeloval. Matko Rojnič je po-

kazuje in označuje ravnopravnost, kakor so jo uživale posamezne narodnosti v Istri pred dualizmom in ob njegovem času. Statistično podprti so zaključki, ki jih je napravil glede narodnostnih priuk v naši Primorski za časa Avstrije J.P., kjer odkriva zločine občevalnega jezika. Lep pregled o sredjem in strokovnem solstvu na Primorskem pred vojno je sestavil in objavil Savo Cernelj. Prof. Ferdo Grškovič poroča o dogodkih na Reki, ko jo je 1862. leta obiskal Strossmayer. Lino Legiša je zajel kos kraškega jarežja. Poleg donekov iz umetnosti zgodovine srednjega veka na vzhodnem Jadranu (arh. Ante Lorenčin), pa o Benetkah — roparjih naše svobode (Andrej Gabršček) in o glagoljski knjigi v Istri (prof. Ante Sepić) je zanimivih tudi literarno zgodovinskem pogledu dvoje pisem, ki jih je znameniti istrski škof in narodni buditelj Juraj Dobrila pisal Bleiweisu. Posebno prvo pismo, ki je najstarejši nam znani dokument v književnem, kulturnem in gospodarskem programu Dobričnem, ima med drugim tudi tole priznanje velikega škofa: ... naučil sem se pač od Slovencev, da in kako mora človek dejansko ljubiti svoj narod kot kristjan, kot človek in zvest podanik. Pisma objavlja Avgust Pirjevec. Še mnogo zanimivih stvari obsega Jadranski koledar, ki ima v drugem delu tudi belestristične doneske, kolikor motljivo pripadajo njegovemu okvirju. Med njimi so lepi soneti Janka Samca in prisrčna čakavska lirika Draga Gervaisa.

Uvodno besedo je napisal Rudolf Goluh, ki naroča emigraciji v današnjem položaju, naj stvar poveže s stvarjo demokratskega dela sveta.

Slika iz poplavljenе Amerike Nad en milijon ljudi je prizadela povodenj!

O silni povodnji v Ameriki prihajajo vedno nova strašna poročila. Med tem, ko v dolini reke Ohio, kjer se je povodenj že zdvijala, poročajo, da tamkaj vode upadajo, se pa iz doline veletoka Mississippi slišijo vedno hujski klici na pomoč. Tukaj bod te dni izpraznili vso deželo ter izselili nad pol milijona ljudi, da bi jih ne zajela voda, ki hrumi nad pokrajino.

V sredo je imel v Washingtonu ameriški vojni minister posvetovanje s predsednikom Rooseveltom, s katerim sta odobrila velikanski načrt za izselitev pol milijona ljudi. Sklenjeno je bilo, da bodo izpraznili vsa mesta in vasi v dolini reke Mississippi, in sicer na obeh straneh reke na 80 km na široko. Izpraznili bodo vso pokrajino od Cairo do New Orleansa, ki sta narazen 2300 km. Več poveljujočih generalov je že zapustilo glavno mesto te odpotoval na kraj nesreče, da bi v Jacksonu zgradili taborišče za begunce.

Pol milijona ljudi vnovič beži

Glavna nevarnost za kraje ob reki Ohio je menda že minila, ker je bilo v torek in sredo lepo vreme. Zato pa je toliko večja nevarnost za doslej neprizadete kraje ob dolenjem Mississippiju, kamor se sedaj vane ogromne množine vode od gorenjih pritokov. Zato je ameriška vlada dala izprazniti vse to velikansko ozemlje, da bi se preprečile človeške žrtve. Vsa ameriška armada je sedaj tam na nogah, da izprazni to veliko deželo, ki jo ogroža povodenj. Ob reki Mississippi bodo izpraznili vse naselbine od mesta Caira v državi Illinois do velikega mesta New Orleansa. Ti dve mesti sta 2300 km vsakebilo. Čeprav pa to ozemlje ni še posebno gosto naseljeno, bo treba vseeno odstraniti iz dosedanjih bivališč kakih pol milijona ljudi. Zemlja, katero bo treba izprazniti, je seveda precej rodovitna in dobro obdelana. Ta ogromni kos ameriške zemlje pa bo v kratkem spremenjen v mokro puščavo, kjer se bo razlila silna voda.

Vse te dni oblasti zbirajo v ogroženih krajih čim največ železniških vagonov, v katerih bodo odpeljali ljudi iz ogrožene dežele. Poleg tega je ameriška armada dala na razpolago 35.000 tovornih avtomobilov, s katerimi mislijo prevažati ljudi. Na ta način upajo preprečiti večjo nesrečo, kakršna je itak že zadela prebivalce doline Ohio.

Res je sicer, da so zadnje dni ob spodnjem teku reke Mississippi noč in dan delali nove nasipe ter stare utrjevali, vendar skoro nihče ne verjame, da bi ti nasipi mogli zadržati velikansko silo valov, ki se vane proti tej dolini.

Naglica, s katero se grozeči valovi vane proti dolini Mississippi, je neverjetno velika. Poročila vane, da drve vode z naglico 50 kilometrov na uro. Tam, kjer se razdvajata reka Ohio steka v veletok Mississippi, leži mesto Cairo. Tu pričakujejo največje povodnji šele v nedeljo zvečer. In štiri dni nato, bodo valovi pridivljali nad mesto Memphis. Toda že sedaj, to je 28. januarja, je voda v mestu Cairo segala skoro do vrha nasipov. Tukaj dela na

tišoče delavcev, ki hočejo utrditi nasipe, da bi se mogli ustavljati vodi. Med tem pa zunaj na krajih, ki niso v nevarnosti, grade taborišča za 500.000 beguncev, ki bodo vsak čas morali zapustiti svoj dom. Ze sedaj so vsa pota in ceste v dolini reke Mississippi podobna ogromnemu, premikajočemu se taborišču. Ogromne množice beguncev so že na begu na svojih vozovih, na tovornih avtlih, na poljedelskih vozilih s konjsko vprego itd.

Kjer se vode odteka

Hudo prizadeto je mesto Cincinnati. Dasi tamkaj voda ne narašča več in se ponekod čuti, da reka Ohio celo po malem upada, vendar je reka Ohio v Cincinnatiju globoka 24,3 m, torej 9,1 m nad normalo. Vode, ki dero skozi poplavljenno mesto so blatne in nosijo seboj vse, kar se jim skuša ustavljati. Od mnogih mest in vasi so videli samo še strehe. Toda tudi strehe je mnogokje voda že odnesla. Pod mestom Marietta v državi Ohio se je zgodilo, da sta se dva moča pred divjimi valovi rešila na streho svoje hiše. Voda pa je hišo odnesla ter oba moča vred. Cela dva dni ju je nosila razdvijana reka, na strehi trepetajoča, dokler ju ni 65 kilometrov nižje vrgla na suho. Oba sta bila na tako čudovit način rešena.

V mestu Cincinnati je bilo v sredo samo za en dan še pitne vode v rezervarjih. Ker je v nekaterih mestnih delih znova začelo goreti, so oblasti sklenile, z dinamitom razstreliti tiste mestne dele, da bi se ogenj ne razširil.

200 utopljenecv v mestu Louisville

Med tem, ko v dolini Mississippi grozi vedno večja nesreča, pa v dolini reke Ohio voda začinja počasi upadati. Zaradi tega je bilo sedaj mogoče tamkaj začeti pospravljati in iskati žrtev nesreče. Kakor poročajo iz New Yorka, so v mestu Louisville našli blizu skupaj že 10 utopljenecv, katere so potem pokopali v skupnem grobu. Voda pa jih je tako skazila, da niso več mogli spoznati, kdo so ti nesrečneži. Ena poročila trde, da je v mestu Louisville voda pokončala 200 ljudi, pa veče druga poročila, da je po izjavi zdravstvenega urada v mestu, tamkaj zaradi povodnji umrlo najmanj 900 ljudi.

Vsega prebivalstva, ki je udarjeno zaradi povodnji, je sedaj nad en milijon, toda to število se bo še povečalo za najmanj pol milijona, ako voda predere nasipe v dolini reke Mississippi. Toda v tej dolini se bo največja nesreča pokazala šele čez 4 dni.

Nasipi Mississippija že pokajo

Iz New Yorka poročajo, da je reka Mississippi pri mestu Mound City že napravila nesrečo. To mesto leži v državi Illinois. Pretekli četrtek ga je zadela velikanska nesreča, ker je reka Mississippi tam že predrla nasip. V pol ure je bilo nato vse mesto pod vodo. Ker pa se prebivalstvo do takrat še ni vse izselilo, je bila nesreča toliko večja.

Mráz stiska ljudi

Mráz stiska ljudi. V Berlinu so na cestah postavljene peči s koksom, kamor se hodijo gret delavci, ki morajo delati zunaj.

V solnčni Kaliforniji je tudi mrzlo. Celotni filmski zvezdniki, ki delajo zunaj na prostem, si med odmorom morajo ogriniti svoje suknje ter se hite gret k peči, ki je postavljena zunaj na prostem za nje.

Amerikanski Fort Knox, kamor vozijo sedaj milijarde zlata hranit.

Ob smrti nadvojvode Friderika

Dne 30. dec. 1936 je na svojem ogrskem veleposstvu Altenburgu umrl 80-letni avstrijski nadvojvoda Friderik, ki je bil med svetovno vojno vrhovni poveljnik avstro-ogrskе armade. Njegov oče je bil nadvojvoda Karol Ferdinand, drugi sin nadvojvode Karla, slavnega zmagovalca pri Aspernu. Nadvojvoda Albrecht, ki je umrl l. 1895 in ki je l. 1866. pri Custozzi premagal Italijane, pa je bil stric rajnega nadvojvode. — Leta 1871 je nadvojvoda Friderik nastopil vojaško pot. Kar naglo je prehodil različne vojaške stopinje in že leta 1889 je bil poveljujoči general 5. armadnega zbora v Požunu. Leta 1907 so ga povišali v enega izmed šestere armadnih nadzornikov. Ko je izbruhnila svetovna vojna, je postal Friderik, kot najstarejši armadni nadzornik, vrhovni poveljnik vseh vojaških sil monarhije.

Čeprav je imel nadvojvoda Friderik dosti smisla za taktične vojaške operacije avstro-ogrskе in tudi nemškega generalnega štaba, je bilo njegovo vrhovno poveljstvo med vojno vendarle bolj navidezno in je v resnici generalštabni šef Conrad von Hötzendorf vse vodil. Vendar je bil nadvojvoda Friderik odgovoren za vse važnejše ukrepe v vojni. Poglavitna njegova naloga je bila ta, da je poredoval med Conradom in različnimi vojaškimi in državnimi oblastmi. — Ko je umrl cesar Franc Jožef, je prevzel vrhovno poveljstvo novi cesar Karol I. in nadvojvoda Friderik je bil vpokojen in je leta 1918 odšel v Svico. Čez tri leta se je preselil na Ogrsko, kjer je odtlej živel le upravi svojih dveh obširnih veleposestev, ki sta mu še ostali od neizmerne dediščine po svojem stricu nadvojvodu Albrechtu. Rajni nadvojvoda Friderik je imel nekoč 154.672 hektarjev zemlje v 55 ekonomskih okrajih in 144 majerij in 45 gozdarskih revirjev. Nadvojvoda je svoj čas zamudil priliko, da bi bil svojo velikansko bogatijo zapustil za kake kultur-

no-verske ustanove, za znanstvo, za umetnost. Tega ni storil in je bil za svojo »skopost« bridko kaznovan, ker je itak skoraj vse izgubil. Pokojni je bil od leta 1878 poročen z belgijsko princeso Izabelo-Croy; njegov dedič je njegov sin Albrecht.

Neznana bolezen v Sibiriji

Nemški berlinski listi poročajo iz Moskve, da se je v zahod. Sibiriji začela razširjati doslej neznana nalezljiva bolezen. Samo okoli Bajkalskega jezera je obolelo za to boleznijo 20.000 ljudi. Sovjetski znanstveniki so v veliki zadregi, ker si ne znajo te nove bolezni razložiti. Bolezen povzroča bolniku hude bolečine. Ko pa bolečine čez čas nekoliko ponehajo, mu otrpnejo udje. V Sibirijo je bila poslana posebna znanstvena ekspedicija pod vodstvom znanega učenjaka profesorja Vinogradova. Ta ekspedicija pa se je pred kratkim vrnila ter ni mogla doseči svojega namena, da bi bila razvoljala vzrok in bistvo bolezni. Komisija je le na kratko izjavila, da znanost stoji pred neznano uganko.

Iz okolice članov znanstvene ekspedicije pa pripovedujejo, da posamezni člani ekspedicije trde zaupno, da je vzrok bolezni prešlaba prehrana tamkajšnjega prebivalstva.

Na carinski meji.

Gospa, ki je dejala, da nima nič carini podvrženega.

Kaplar novineu: »Odkod prideš tako pozno in še brez puške? Ali nisi slišal, da sem vam vsem snoči naročil, da morate biti ob petih zjutraj že vsi na »marš« pripravljeni?«
Novinec: »Res, rekli ste to, rekli, a jaz vam nisem za gotovo obljubil.«

Neža: »No, Metka, ali si slišala, da je večeraj vaški stražmojster odpeljal sosedovo Ivanko izpred oltarja?«
Metka: »Za božjo voljo, kaj pa je storila?«
Neža: »Nič, za ženo jo je vzel.«

Sodnik obtoženču: »Štiri dni ali 500 Din.«
Obtoženec: »Prosim za 500 Din.«

Najmanjši človek na svetu

Najmanjši človek na svetu. Tale možiček je 13 let star. Piše se Pavel del Rio ter prebiva v ameriškem vele mestu Čikago. Je prav golovo najmanjši človek na svetu, ker vkljub svojim 13 letom ne meri več kakor 45 cm.

»Koliko bratov imaš?« — »Dva.« — »Kako je to mogoče, tvoj oče je vendar rekel, da ima tri sinove?«

Ponočni skoki v Garmisch-Partenkirchen-u, kjer je avstrijski športnik, mladi Bradl dosegel največjo daljavo 54 m. Bradl je na Planici skočil 101 m.

SLOVENEČ

pred 60 leti:

V soboto, 27. januarja 1877.

Domače novice.

(V odbor »Matiče slovenske« so bili 24. t. m. izvoljeni: Dr. Sterbenc 402, Herman s 401, Kosar s 400, Tomšič s 400, Poklukar s 399, dr. Tonkli s 399, Šavnik s 392, Souvan s 382, in Klun s 274 glasovi. Razun tega so dobili Suklje 162, dr. Gregorc 9, Winkler 6, Berbuš 4, Levec 3 in 10 drugih gospodov po 1 glas.)

(Valvazorja) hvalijo tudi dunajski in drugi listi, rekoč, da je oblika zvezkov lepa, podoba natančne in tisek čeden. Slišimc, da se je zdaj oglašilo toliko naročnikov, da je izdavanje zagotljeno. Tretji zvezek bo začetek 12. knjige, ki obsega Hrvaško; med slikami bo prva kazala Zagreb, kakor je bil o Valvazorjevem času.

(Iz seje deželnega odbora 20. januarja.) Sklenilo se je, da se pripravijo poročila in predloge deželnega odbora za prihodnji deželni zbor. — Izpraznjena deželna štipendija za učenca v deželno vino- in sadjerejsko šolo na Slapu se je podelila Antonu Deklevi iz Vrema. — Deželni odbor je sklenil, da se c. kr. glavnemu poveljstvu v Zagrebu izreče toplja zahvala za podarjeni, jako zanimivi in važni knjigi pod naslovom »Regulacija Save, za tiem izsušba i natapanje Posavja u Hrvatskoj i Slavoniji« in »Kras Hrvatske krajine i kako da se spasi, za tiem Kraško pitanje uplošček. — Sklep mestne občine v Kranju za pobiranje 20% mestne priklade na vžitino leta 1877, se je potrdil.

(XII. občnega zbora »Matiče slovenske«) 24. t. m. vdeležilo se je čez 700 udov. Prvosednik dr. Bleiweis je v svojem govoru omenjal, da se je sklical občni zbor, ker je odbor dovršil račune za preteklo leto in proračun za tekoče leto, ktera predlaga Matičarjem v potrjenje. Omenjal je tudi, da so se knjige razposlale in daje prvemu predsedniku dr. Tomanu Matica stavila spominek, ki se pripravila tudi drugemu, dr. Costli. Življenje njegovo se spisuje in ga bode Matica dala na svitlo, vendar se je osnoval tudi odsek, ki nabira darove, da se mu napravi vnanji spominek, a žalibog, da je dosedaj prejel silno malo darov. Naj tedaj Matičarji v prihodnje popravijo, kar so dozdaj zamudili.

Za bolnike s srčno boleznijo.

Kislo zelje.

Kislo zelje nalahno operesh z mrzlo vodo, prav malo vdusiš sesekljane čebulice, v precejšnji količini svinjske masti, daš zelje v to, dodaš precejšen kos prekajene slanine in posodo do polovice napolniš z vodo in kubaš 2 do 3 ure. Malo prej, preden daš zelje na mizo, nastrejšaš dva ali tri surove krompirje v zelje. Da je okus boljši, zlij v zelje četrt litra belega vina.

Sirov narastek.

3 rumenjake, 25 gr presnega masla, 1 žlico smetane vtepaš na ognju, dodaš ščepec soli, 100 g zastrganega bohinskega (ali parmezanovega) sira in še iz 6 beljakov sneg. Daš v posodo in počasi pečesh.

Gledališče in koncerti

Jara Beneš: Navihanka

Operetna novost.

V zadnjem času si svojevrstna češka opereta zelo močno utira pot na vse strani in zato ni nič čudnega, če se tako pogosto zateka tudi k nam v naše operno gledališče, ki je z operetami sklenilo pogodbo in stoji zato sedaj stalno v odvisnosti od njih boljše ali slabše vrednote prav enako, kot v odvisnosti od operetnega občinstva, ki se seveda tej hranji ne bo več zlahka odpovedalo. O značaju teh čeških operet beremo v »Gledališkem listu«, da je v njih nam sorodnejši okoliš in da so njih postave bolj zdrave. No, če človek primerja okoliš Benešev »Navihanke« z onim Straussovega »Ne-topirja«, mu bo sorodstvo prve kaj malo bližje in ob isti primerjavi tudi zdravja ne bo našel mnogo več v postavah prve operete, kot v onih druge; obratno bo lahko ugotovil celo presenetljive podobnosti, ali, recimo, sorodstvo med umetninama samima. Pač pa se bo ob takim primerjanju kritični glasbenik kaj hitro zavedel velike razlike v glasbenih vrednotah obeh del in to prednost Straussovi muzici, za katero Beneševa kar ne more v iste višave, zlasti ne v »Navihanki« katere glasba za prejšnjimi deli (recimo za glasbo operete »Pod to goro...«) precej zaostaja. A pustimo tako primerjanje, ki končno nikomur ni v prid. Navedeno je bilo samo zato, ker kljub poizkusu resnega zagovarjanja današnje operete vendar vsi tako dobro vemo, da vsej tovrstni danšnji produkciji, pa naj nam bo njen okoliš blizu ali daleč, naj bo v njej manj ali več zdravja, podlaga umetniško manjvredno načelo in v njem na prvem mestu — dobi-kaželjnost. In to bi mi na tih priznalo celo vodstvo našega opernega gledališča, ki dopolnjuje z operetami operni repertoar, ter bi nam s tem potrdilo, da ima celo reprodukcija teh operet nekam smisljivo sorodno podlago.

Pa naj bo končno temu kakorkoli, dejstvo je vendar, da je nova opereta dosegla s svojo uprizoritvijo pri nas priznanje avreden uspeh. Za delo se je zavzel režiser Osiip Šest, katerega prisotnost se že opaža v opernem gledališču in mu je dal učinkovito odsko podobo. Seeno je razgibal v bogatem življenju, izmajdljivo je vporabil in razpre-

delil prostor ter vanj živo porazdelil dejanja oseb, v čemer je dokazal svoje mojstrstvo. Tudi je stvar obvaroval nepotrebne navlake vsaj toliko, da je dobila čist obraz. Posegel pa je tudi v individualno oblikovanje posameznih odskih likov in jim pomagal k celoti primernemu značaju, pri čemer je poskušil vsaj deloma vzbujati boljše igralake strani, v kolikor ni že takoj povezal v igro dobrih igralskih moči.

In tako se je v nekem živem zanosu razrasla ta opereta na odru predvsem v dramsko tvorbo, recimo v veseligr, ki je imela svoje privlačnosti v splošni in osebni oblikovanosti. Druga ob drugi so rasle razne odsko osebe in se medsebojno dopolnjevale. Umrjeni, simpatični tovarnar Webster g. Zupana je dobil dogano elegantno, a kapriciozno ženo v ge. Nablocki, oba pa svojo po ljubezni hrepenoče hčerko v ge. Poličevi; v to družbo je stopil kot nečak prvih Fred Kerer, pravak v tenisu, ki ga s primerno ljubeznostjo podal g. Gorski. V omenjeni družinski krog pa sta posegla še z ene strani mladi, elegantni in lahkoživ veseljak Andy Doodle, v katerem je g. Peček ugodno sprostil boljše stran svoje igralске umetnosti, in pa mala navihanka Sally Barringtonova, kateri je dala dovolj prikupne razposajenosti ga. Lubejeva, ki je nasloplja kot gos. Nekako v isti krog je posegel grad Moretti, v katerem smo prvič spoznali g. Golovina z dobrim smislom za šaljivo satiro. Vsa ta družba je bila podprta s prijetnim humorjem, ki ga je z ene strani s krepkimi potezami risal g. Sanein kot nekdanji filmski igralec Jeanjou tako, da je stopil s svojo vedrino kar v sredo igre; z druge strani g. Daneš, ki je s srečno priostreno tipiko upodobil policijskega inšpektorja Flitta. Še mnogo drugih vlog je dopolnjevalo celoto in so jih v njih manjši poudarjenosti lepo podprli ostali igralci. — Za spremembo je ugodno skrbel balet.

Mnogo je k lepemu vtisu pripomogla vsebini primerna, iz žive fantazije uresničena in okusno izdelana incenacija, ki je vsebinsko vseskozi dosledno podpirala. Oskrbel je in g. Frane.

Glasbena stran, ki jo zopet sestavlja šlagerški tip, je pogrešala nekoliko prave krvi in živahnega gibljivosti, vendar ji je dal mladi dirigent Zebře dostojno lice in značaj, na katerega se sama oslanja. V. U.

Maribor

m Sv. maša za smučarje bo jutri v nedeljo na Smolniku nad Rušami ob 9 dopoldne. Do Smolnika je udoben dostop v dveh urah, po svoji centralni legi pa je Smolnik prvotvorno izhodišče za smuške ture po Pohorju.

m Zaupanje se vrača. 18 milijonov dinarjev, ki jih je vrnila mestna občina svoji hranilnici, se v mariborskem gospodarstvu močno pozna. Zaupanje v zavod se zopet povrača, kar najlepše dokazuje močan dvig novih vlog. V zadnjem času so vloge narasle za 1 milijon dinarjev. Sedanje vodstvo zavoda more biti ponosno, da je rešilo enega najvažnejših in najtežavnejših mariborskih problemov — sanacijo Mestne hranilnice.

m Društvo za podporo revnih učencev v Mariboru ima svoj redni letni občni zbor dne 10. februarja ob 18. uri v glasbeni sobi Cankarjeve školske meščanske šole.

m Pogreb ponesrečenega delavca Ivana Tikviča, ki ga je doletela tako tragična smrt v obratu Splošne stavbene družbe na Teznu, bo danes popoldne ob 3. iz mrtašnice mestnega pokopališča na Pobrežju.

m Ljudski oder v Mariboru igra na pustni torek zabavno veseligr »Dva para se ženita«. Oskrbite si vstopnice topot že v predprodaji v Cirilovi izdajarni!

m Sestanek kluba SKAS bo drevi ob osmih v Del. zbornici. Predava univ. prof. dr. Viktor Korosec.

m Mestna podjetja pozivajo vse reflektante za najem zemljišč v tekočem letu, naj najkasneje do 10. februarja t. l. v prošnji sporočijo, kateri kos zemljišča želijo najeti. Odškodnino za zemljišče bo treba plačati naprej.

m Vojaški urad mestnega načelstva sporoča k razglasu o sprejemu 15 zdravnikov in 8 lekarnarjev v aktivno vojaško službo v činu sanitetnega oziroma apotekarskega podporočnika, da je rok za vlaganje prošnji podaljšan do 15. februarja t. l. Prosilci, katerim prošnje ne bodo odklonjene, se morajo zaradi zdravniškega pregleda do 25. februarja javiti načelniku sanitetnega oddelka pri ministru vojske in mornarice v Belgradu.

m Tridnevni kletarski tečaj bo dne 3., 4. in 5. februarja t. l. na Vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Tečaj je brezplačen, teoretičen in praktičen ter bo trajal dnevno od 8. do 12. in 14. do 18. ure. Oddaljenejši tečajniki dobijo na zavodu brezplačno prenočišče, v kolikor bo na razpolago prostora.

m Okradena učiteljica. Neznani dolgoprstnež je izmaknil plašč in čevlje učiteljici Milici Rojko, ki stanuje Ob brodu, ter ji povzročil 1300 din škode.

m Mariborski planinci imajo v ponedeljek 1. februarja svojo veliko prireditev v vseh prostorih Uniona.

m Maribor v ledenem oklepu. V četrte zvečer se je nenadoma na zmrazilo zemljo in sneg vsul dež ter je deževalo pozno v noč. Na mrzlih tleh pa so dežne kaplje sprti zmrzovale in kmalu je bilo vse pokrito s pravcati ledenim oklepom. Po ulicah in cestah je nastala neznanos poledica. Ljudje so cepali kakor muhe. Reševalni oddelki je bil zjutraj vsak čas klican na pomoč. Zaradi poledice so morali zapeljati v bolnišnico sledeče osebe: Hlapec Lovrenc Princel se je ponesrečil na Ruski cesti, delavka Marija Babič si je zlomila levo roko v Motherjevi ulici, mestna uboga Frančiška Gutmacher je padla in si zlomila nogo v Krevkovi ulici, Lah Alojz se je ponesrečil v Gubčevi ulici na Pobrežju, Stibric Angela je padla na dvorišču v Kejzarjevi 14 ter si zlomila roko, pri Lovskem domu pa se je ponesrečil neki fant pri smučanju. Veliko pa je še manjših nesreč, ki jih je poledica zahtevala. Zelo je trpela tudi vprežna živina na cesti ter se je poškodovalo več konj zaradi padca.

Celje

c Akademija v proslavo 30letnice Katoliškega prosvetnega društva bo drevi ob 8 v veliki dvorani Ljudske posojilnice. Občinstvo naj si preskrbi vstopnice v predprodaji v Slomskovi tiskovni zadrugi. Jutri bo slavnostno zborovanje v isti dvorani točno ob pol 9, nato pa ob 10 v opatijski cerkvi pridiga in slovesna sv. maša.

c Nadfaktor Fran Milavec — 60 letnik. Te dni je praznoval nadfaktor Mohorjeve tiskarne g. Fran Milavec 60letnico svojega življenja. G. Milavec je vseskozi moč postojnega značaja, v katerem vidijo tudi uslužbenec svojega prijatelja. Slavljencec se je izučil grafične obrti v Bambergovi tiskarni, k Mohorjevi pa je prišel, ko je bila še na Prevaljah. V času polovičarstva, ki ni prizaneslo tudi grafični obrti, je stal on in še stoji na načelu dobrega in

solidnega dela, ki ni samo ponos obrti, temveč je tudi socialno. G. nadfaktorju želimo tudi v bodoče mnogo sreče, ki bo njemu v zadovoljstvo, delu pa v čast.

c Ogenj v Cinkarni. V četrte popoldne je okrog 4. nastal v skladišču celjske Cinkarne ogenj. Ogenj se je hitro širil, ker je bilo v skladišču mnogo blaga in je zajel tudi že tramovje. Pomagali so gasiti delavci, prišli so pa hitro na lice požara tudi celjski gasilci in se je kmalu posrečilo ogenj popolnoma pogasiti. Škoda je precej velika. Kako je nastal ogenj, še ni znano.

c Kino Metropol. Danes ob 16 matineja »Cirkus Barnum«. Predstavi ob 18.15 in 20.30 odpadeta.

Trbovlje

Zahvala. Združenje vojnih invalidov se zahvaljuje vsem dobrotnikom, ki so prispevali za božičnico njihovih članov. Priporočajo se še za nadalje starim in novim dobrotnikom.

Za jetiko je umrl Zapobnik Franc, upokojeni rudar. Bil je prvi ranjenec izmed Trboveljanov v svetovni vojski. Tedaj so ga pri prihodu domov sprejeli s častjo vsi zaslopniki javnega življenja. Vojna pa se je vlekla naprej in ranjenici množili, a tiste pozornosti ni bil nobeden več deležen kot rajni. Vrnil se je še v vojsko in se nalezel boleznii, na kateri je sedaj umrl. Naj v miru počiva!

»Črna ženca« se imenuje igra, ki jo vprizorijo naši igralci prih. nedeljo popoldne v Društvenem domu.

Gospodarsko predavanje, posebej o kmečkih dolgovih in denarnih zavodih, bo imel prihodnjo nedeljo zjutraj ob 8 g. ravnatelj dr. Basaj v dvorani Društvenega doma. G. predavatelj bo dal tudi podrobna pojasnila o navedenih zadevah.

Samovoljnost. Rudniški nameščenci volijo sedaj svoje obratne zaupnike. Dosedaj so v tej skupini volili tudi predelavci, ki opravljajo posle nameščencev in so tudi zavarovani pri pokojninskem zavodu. Letos pa je dosedanji predsednik obratnih zaupnikov Volčansk izločil predelavce iz skupine nameščencev in ni pustil v volilni odbor, ki ga po zakonu tvorijo dosedanji zaupniki, lani pravilno izvoljenih in od Delavske zbornice potrjenih zaupnikov predelavcev. Pritožba bo gotovo napravila tej samovoljnosti konec.

Mariborsko gledališče

Sobota, 30. januarja ob 20 uri: »Sveti Anton, vseh za ljubljenski patron«. Red C. Prvi. Gostovanje Pavle Udovičeve.

Nedelja, 31. januarja ob 15.: »Zorka«. Globoko žalžano čeno — Ob 20.: »Sveti Anton, vseh za ljubljenski patron«. Gostovanje Pavle Udovičeve.

Naše dijaštvo

Drevi ob 6. in jutri dopoldne ob 10. pevška vaja za akademsko sveto mašo pri on. frančiškanih v nedeljo ob 11. uri. Ker bo tudi na svojo akademsko sveto mašo, se vaja prične brez običajne akademske četrti. Vabljeni vsi peveci in pevke.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Sobota, 30. januarja. 12 Druga za drugo plošče hitro, vse pa za boljše voljo skrbijo. — 12.45 Vreme, poročila. — 13. čas, spored, obvestila. — 13.15 Druga za drugo plošče hitro, vse pa za boljše voljo skrbijo. — 14 Vreme. — 18 Za delopust (Radijski orkester). — 18.40 O relativnosti teoriji (gosp. prof. Miroslav Adlešič). — 19. čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30 Nacionalna ura: 30letnica izvedbe prve naše opere (Antyá Dobrovšič iz Zagreba). — 19.50 Pregled spreda. — 20 O znanjii politiki (gosp. urednik dr. Alojzij Kuhar). — 20.30 Na Trski gori. — Vesela igra s petjem in godbo. Spisala Metka Bučarjeva, godbo zložil Danilo Bučar. Izgale člani Radijskega dramskega društva, sodelnjaki: Radijski orkester. Fantje na vasi in harmonika gosp. Kováč. Vmes plošče. — Režira gospa M. Bučarjeva, glasbeno vodstvo ima gosp. D. Bučar. — 22. čas, vreme, poročila, spored. — 22.15 Radijski orkester.

Drugi programi

Sobota, 30. januarja, Belgrad: 19.30 Milojevičeve skladbe — Zagreb: 20.30 Violina. — Dunaj: 20.30 Pester večer. — Trst-Milano: 17.15 Plesna glasba. — 20.40 M. Sorokova opera »Boris Godunov«. — Rim: Bari: 20.40 Škavčeva drama »Sveta Ivana«. — Praga: 20.50 Opereta »Lea Galateja«. — Pariza: 12.45 Zabavni večer. — Vemke postaje: 20.30 Različni zabavni programi. — Bukarešta: 20.15 Plesna glasba.

Sport

Villacher S. V.: SK Ilirija

sobota ob 20.15 zvečer, nedelja ob 10. dopoldne.

V slučaju ugodnega vremena bo drevi na sportnem drsališču SK Ilirije pod Cekinovim gradom druga letošnja mednarodna tekma v koeskeju na ledu. O gostih smo že poročali, da so renomirano moštvo in eden najstarejših klubov Koroske. Tudi Ilirija se je temeljito pripravila na to srečanje. V moštvo je pritegnila mlajše moči, kar se pozna pri drugem napadu. Belo-zeleni bodo nastopili predvsem v sledeči postavi: Ice (Franzot), Kačič — Pogačnik, Gregoric — Jauk — Gogala, Aljančič — Lombar — Mörbacher. Če bo vreme južno, se tekne ne bodo vršile ter bo to javljeno v popoldanskih dnevnikih. Občinstvo se vabi, da poseti to prireditev ter s tem podpre idealne sportnike.

Tretja alpinistična šola TK Skale

Turistovski klub »Skala« bo priredil letos že tretjo alpinistično šolo. O uspehu že končanih šol ne bo nihče dvomil, kajti klub je vzgojil z dosežanimi alpinističnimi šolami znatno število kvalificiranih plezancev, ki imajo za seboj med drugim tudi nekaj težjih prvenstvenih vzponov.

Toda T. K. »Skala« letos ne bo več nadaljeval z alpinistično šolo v starem smislu in obsegu. Dejstvo, da so postali tudi izveščani plezalec-tehnik, žrivi letošnjih plezalskih nesreč in pa dejstvo, da so bile vse te nesreče ne objektivnega temveč subjektivnega značaja, naj nujno vodi do zaključka, da za plezalec ni dovolj, če je tehnično usposobljen za plezanje, ampak mora biti tudi zrel alpinist. Jasno je, da nam alpinistična šola ne more vzgojiti zreli alpinistov. Mi smo prebrzdali to težavno pot sami. Toda, če pomislimo, koliko naših vrstnikov in ožjih tovarišev je padlo kot žrtev alpinistične samovzgoje, nam dokazuje, da tako ne sme iti več dalje. Zato je tudi naloga Skale alpinistična vzgoja tečajnikov, kar pa klub lahko dosega edino le s tem, da pritegne tečajnike takoj v svojo sredino, kjer bo dobili priliko za alpinistično udejstvovanje s starejšimi člani in se tako ognili pogubnim nevarnostim, ki prete mlademu nezkušnemu plezalcu, pa naj si bo še tako dobro tehnično izveščan. S tem bo dosežena tudi podlaga za organizirani napredek slovenskega alpinizma, kajti mlajši člani bodo nadaljevali svoje delo, obogatili z izkušnjami starejših. Ravno v tem je naša starejša alpinistična generacija največ grešila. Iz tega razloga ne bo letošnja alpinistična šola imela več značaja javnih predavanj, temveč se bo vršila internu v klubovih prostorih. Tudi program predavanj bo izpremenjen. Predavanja o planinski lavni in flori odpadejo, ker se s predavanji tečajnika ne da naučiti. Tudi nekatera druga manj zanimiva predavanja se bodo zamenjala z bolj aktualnimi. Namesto predavanj o prvi pomoči, se bo priredil kratek tečaj.

Po končanem teoretičnem delu šole se bodo vršile v pečinah šmarogorske Grmade praktične vaje v plezalni tehniki. Absolventi teoretične in praktične šole se bodo lahko udeležili v poljetu plezalnega tečaja, ki bo predvidoma v Savinjskih Alpah.

Letošnja alpinistična šola se bo izpopolnila s tečajem za zimsko alpinistiko, ki se bo vršil v prihodnji zimski sezoni. Vendar pa bodo imeli dostop v ta tečaj le oni absolventi alpinistične šole, ki bodo redno obiskovali predavanja, praktične vaje v plezalni tehniki in ki se bodo udeležili poletnega plezalnega tečaja. Na koncu poletne dobe pa se bodo morali izkazati z zadostnim plezalskim delom. Seveda morajo reflektanti za zimski alpinisti tečaj obvladati smučanje v terenu.

Upamo, da je med našo mladino dovolj krepkih, jeklenih ljudi, ki se bodo udeležili letošnje alpinistične šole ter kasneje kot zreli alpinisti sodelovali pri dvigu slovenskega alpinizma na svetovno višino.

Prijave sprejma turistovski klub »Skala« do pričetka šole, t. j. do druge polovice februarja v klubovih prostorih, Slomškova 1, vsako sredo ob 8 zvečer.

Slavija (Varaždin): ŠK Ljubljana

Jutri ob 14 se vrši v Ljubljani nogometna tekma med gornjima nasprotnikoma.

Razpis

medklubske tekme v teku na 18 km.

ki jo priredi Smučarski klub Jezersko v nedeljo, 7. februarja. Start ob 15 pred hotelom Kazina. Pravico starta ima vsak tekmovalce JZSK, ki se izkaže z verifikacijsko legitimacijo. Tekmuje se po pravilih JZSK. Prijavnina 10 din. Prijave je poslati na Smučarski klub Jezersko do 5. febr., naknadne prijave na dan tekme pa pol ure pred startom v Kazini, nakar bo zbranje startnih števil. Nagrade: Prvi trije plasirani prejmejo lepe

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

J. E. Kalan: »Pridige enega letas. Nedeljo za nedeljo in praznik za praznikom se oznanja beseda božja z vseh prižnic na Slovenskem. Pridni in zvesti poslušalci najbrž nimajo pojma, koliko je v teh pridigah duševnega truda. Beseda božja se ne stresa kar iz rokava, zahteva namreč mnogo priprave. Posebno če govornik govori mnogo leta na istem kraju, da se preveč ne ponavlja, to nikakor ni lahko. Vsa pridigar pove isto resnico po svoje, rabi pa vendar pripončke, s katerimi si svoje misli oploja. — V ravnokar izšlih Kalanovih pridigah je podan izboron tak priponček. Dve važni lastnosti jih odlikujeta: praktične so in poljudne. Tu imate obilico lepih misli in zdravih nauk, podanih v lepi, prikupljivi obliki. Znan je Kalanov prijetni, domači, živahni, poljudni slog, ki ga ima tudi v pridigah. Zgled: Na praznik Marijinega rojstva: »Punčko smo dobili, punčko! In kakšno punčko? Vendar je pri tem slog vseskozi resen in slovesen. Slovesen posebno o praznikih. Govornik rad vpleta v svoje govore kitice iz cerkvenih pesmi, ki govore veselo, poživljajo in jim dajejo poetičen zanos. Nekatere pridige bi lahko imenovali bisere cerkvenega govornika, n. pr. na božič, na Veliki petek, na dan celodnevnega čiščenja, itd. Zelo praktične so n. pr. Konec preklinjanju Matere božje, kjer gre preklinjivalec v svo silo do živega, da bi se ta sramota iz našega ljudstva docela izkoreninila. Čast kmečkega stanja. — Denar: in druge. Mnoge bi lahko služile tudi za premišljevanja. Naloga Pridige ni velik, da bi ne ostale nerazprodane. Ker se pričenjajo s 1. adventno nedeljo, bo zdaj ravno primeren čas, da jih nabavite. Naročajo se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani za mal denar. Broširan izvod stane 44 din, vezan 60 din.

plaketo z diplomami. Razglasitev rezultatov in razdelitev daril bo po tekmi v hotelu Kazina.

Tekmovalci, kot vsi drugi, ki se nameravajo udeležiti te tekme, se opozarjajo, da imajo iz Kranja avtobusno zvezo ob 13. preskrbljeno pa bo tudi za povratno vožnjo na večerne vlake.

Smuški tečaji SPD

Podr. SPD v Celju priredi tudi letos brezplačne enodnevnne smuške tečaje v raznih krajih Savinjske doline. Tečaje bo vodil zvezni smuški učitelj. Pričnejo se v nedeljo, 31. jan., in bodo trajali do 7. febr. v sledečih krajih: Mozirje, Smihel, Gornji grad, Ljubno, Luče, Solčava.

Smuški tečaj SPD v Celju priredi od 8. do 14. februarja osmrednevni smuški tečaj za začetnike. Kraj tečaja je določen na Marovškem travniku za hribom Sv. Jožefa. Začetek pouka vsak dan ob 13. Poučeval bo zvezni smuški učitelj g. Ivan Hilliger, kateremu naj se zainteresirani prijavijo na kraju tečaja.

Mladinski odsek SPD. Pri podružnici Slov. planinskega društva, je ustanovljen mladinski odsek za mladino do izpolnjenega 15. leta. Celotna članarina za mladino znesla 5 Din, vpisnina pa 3 Din. Člani mladinskega odseka prejmejo planinske izkaznice in so delni lastniki športnih in drugih stvari. Točne informacije lahko dobiti pri tajništvu SPD, Celje, hotel Bell vol. I. nadstropje.

Po športnem in telovadnem svetu

Hud poraz je doživela avstrijska smučarska elita v Ga-Pa pišejo inozemski športni listi. O tem, da so »profesionalni« podlegli amaterjem, je obširneje poročal tudi naš list. Poraz sicer ni bil tako hud, kajti Nemci so tekmovali na lastnih tleh in diference so bile prav neznačajne. Seveda, če vzamemo besedo »profesionalni« dobesedno, bi se dal ta poraz težje opravičiti. Vprašanje pa je seveda, če so imeli tako zvani avstrijski »profesionalni« več prilike za trening kakor nemški amaterji.

Dve norveški drsalci v umetnem drsanju se podata na evropsko prvenstvo v Prago. Sta to komaj 14 letna Gerd Helland Bjørnstad ter Ana Marija Saeter. Pravijo, da je dobila Norveška v mladi Gerdovi dobro nadomestilo za Sonjo Henie. — Iz Osla pa poročajo, da se udeležijo svetovnih akademskih prvenstev v Zell am See trije norveški hitrosni drsalci in to: Peter Leschly, Krog Krog in Arve Sinnerud. Smučarji pa najbrž ne bodo štartali; vzrok finančno vprašanje. Celu v Chamonijski budo šli radi tega precej okrnjeni.

Avstrijci so že dobili letošnjega prvaka v hitrostnem drsanju. Je to Maks Stiepl, svoječasni svetovni rekorder. Pri teku na 500 in 5000 je vodil tesno Wazuleh pred Stieplom; na 1500 in 10.000 pa je Stiepl gladko zmagal.

Dva nova svetovna rekorda v hitrostnem drsanju je postavila norvežanka Laila Schou-Nielsen in sicer na 500 m, katero progo je pretekla v času 47.9 sek., ter v teku na 1500 m, za katero progo je rabila 2:38.1. Na 5000 m pa je tekla v Oslu njena rojakinja Synnoeve Lie v času 9:58, kar je tudi nov svetovni rekord.

Svetovno nogometno prvenstvo se vrši v času od 4.—19. junija t. l. v Parizu o priliki svetovne in kolonijalne razstave. Izločilne tekme bodo v Parizu, Marseille, Le Havru, Bordeauxu, Lille, Strassbourgu in event. v Lionu. Za te, doslej tretje, svetovne tekme se je prijavilo naslednje narodnosti: Češkoslovaška, Francija, Luksemburg, Belgija, Jugoslavija, Švica Portugalska in prvič tudi Norveška in Finska. Do 15. februarja, ko bodo zaključene prijave, se bo gotovo prijavilo še veliko število narodov.

Franoska katoliška telovadna in športna zveza priredi v dneh 10. in 11. julija t. l. v Parizu svoj veliki zlet, združen s telovadnimi in športnimi tekmami. Udeležijo se tega zleta in tekem tudi nekatere inozemske telovadne in športne zveze, tako da bo dobilo to srečanje na pol oficieren značaj mednarodnih tekem.

Veliko prahu v telovadnih vrstah je dvignil predlog Čehov za prihodnje svetovne telovadne tekme, ki bodo leta 1938 v Pragi. Poleg telovadnih vaj so dali namreč Čehi na spored tudi tri lahkoatletske točke (tek na 100 m, skoke v višino in suvanje krogle). Zlasti Švicarji se zelo upirajo temu predlogu. V svojih protestnih pisanjih se pritožujejo zlasti čez vajo na krogih, ki je v resnici izredno težka in ki je precej nad višino ostalih orodij. Lahka atletika jim pa poleg tega, da imajo v svojih vrstah predvsem »Kunstturnerje«, še zato ne prija, ker je tabela tako sestavljena, da bodo slabši lahkoatletci izgubili silno veliko točk. Švicarji se sprašujejo, če naj se pod takimi okoliščinami sploh udeležijo tekem.

Uradna vremenska poročila

Zveza za tujski promet v Sloveniji v Ljubljani, Tujsko-prometna zveza v Mariboru, Slovensko planinsko društvo, Jugoslovanska zimsko-sportna zveza in meteorološki inštitut javljajo dne 29. januarja ob 7 zjutraj:

Val južnega zraka, ki bo trajal predvidoma še čez nedeljo, je zajel vse naše planine in poslabšal smuko predvsem v dolinah. Temperatura se je dvignila, barometer je zelo padel. Vrhovi so zaviti v oblake.

Bohinjska Bistrica danes: —1, 50 cm južnega snega;

Kranjska gora danes: —1, 15 cm južnega snega na 55 cm podlage; sankališče in drsališče ugodno; Vršič in Krnica: —1, 30 cm južnega snega na 100 cm podlage;

Rateče: —1, 15 cm južnega snega na 55 cm podlage;

Planica: —1, 15 cm južnega snega na 55 cm podlage; skakalnica in drsališče ugodna;

Tamar: 30 c mjužnega snega na 100 cm podlage; Polzevo: —2, vetrovno;

Oselca: 25 cm snega; za smuko manj ugodno; Seniorjev dom: 40 cm snega na 60 cm podlage;

Pesek: 25 cm južnega snega na 65 cm podlage.

Opomba: Ostali kraji danes niso poslali popolnih poročil.

Smučarske tekme na Ljubljanskem gradu. Grajski fantje prirede v nedeljo, 31. t. m., vsakoletno smučarske tekme. Za tekmovalce so pripravljena tudi praktična darila. Prijave so sprejemajo v nedeljo do 9 ure v gostilni na Gradu.

ASK Primorje (lahkoatletska sekcija). V nedeljo dopoldne ob 10 trening na igrišču za vse cross-country tekače. Zaradi trening-marša naj vsak atlet prinese s seboj težke čevlje, oziroma gozdarice.

Redni občni zbor Savinjske podr. Slov. planinskega društva v Celju bo v sredo, 17. februarja t. l. z začetkom ob 20. v restavraciji Narodnega doma v Celju.

SENZACIJA...

vsakega doma je novi

PHILIPS RADIO

Oglejte si še danes novo PHILIPS-ovo simfonijsko serijo.

Samo PHILIPS Vam nudi:

- Stereofonsko reprodukcijo
- Adaptovizor skalo
- Monodugme
- Svetlobno kontrolno postajo in emisije
- Nenadkriljive „MINIWATT“ cevi
- Najugodnejše pogoje odplačevanja itd.

* KINO * UNION

VELIČASTNA OPERETA POLNA RASKOŠJA
Koncert na dvoru
Marta Eggerth in Johannes Heesters

MATINEJA ob 14.15
Ribičeva pesem
Najlepše arije poje Jan Klepura

TEL. 27.30
SLOGA
Humoristična veselotgra
Jaz in ti
Feliks Bressart, Friedl Csapa, Otto Wallburg

MATINEJA ob 14.15
Sale za male in druge
Sodelujejo: Micky Miška in Veseli Dodo

TEL. 21.24
MATICA
Zabavna in vesela opereta
Duet
z dražestno Meriko Föck s partnerjem Hans Sönnkerjem

Predstave ob 19. in 21. uri

„Slovenčeva“ podružnica
Ljubljana, Tyrseva cesta
(palača Poštni dom)

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enkolonska 3 mm visoka petlinna vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Glasba

Gramofonske plošče slovenske pesje, harmonika, pesni in filmski slagerji samo po Din 30.—. Vzamemo v račun tudi stare plošče!

elektrotón
PASAJA NEBOJČNIK

Zasluzek

Družabnika sodelujočega z 12.000 Din gotovine, sprejemem takoj - Mesečni dohodek 3000 Din. Posel lahek. Ponudbe podružnici »Slov.« v Mariboru pod »Nikakršno zastopstvo« št. 1435. (z)

Službodobe

Entlarico

vajeno stroja za pletenine in trikotažo — sprejme takoj

MATEK & MIKEŠ
Ljubljana, Dalmatinova 13

Dve šteparici za fina galanterijska dela, in dve pripraviljki (Herrihterici), sprejmemo v stalno službo. — Ponudbe na tovarno čevljev »Jara«, Tržič. (b)

Kupimo

Steklenice vseh velikosti, večje količino, kupimo. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Steklenice« 1377. (R)

Pisalno mizo dobro ohranjeno, brez nastavka, kupim takoj. — V ponudbi naj se navede dolžina in širina mizne ploskve. Naslove upravi »Slovenca« pod »Primerena cena«. (k)

Posestva

Prodaj petstanovanjsko hišo na Tržaški cesti; tristanovanjsko vilo, novozidano, na Mirju; tristanovanjsko vilo za Bežigradom; sončno parcelo pri sv. Jožefu; lepo parcelo za trinadstropno hišo v centru mesta. — Realitetna pisarna, Kunaver Ludvik, Rimska cesta 6. (p)

Za »Jugoslovansko tiskarno« v Ljubljani:
Karel Čeč
Izdajatelj: Ivan Rakovec.
Urednik: Viktor Cenčič.

Več stavbnih parcel naprodaj pod ugodnimi pogoji pri koločvoru Sent Vid-Višmarje. Pojasnila se dobe: Višmarje 59. (p)

Denar

250.000 Din posojila lečem na prvo mesto — rednost 1.250.000. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Popolnoma varno« 1343.

Prodamo

Na vsa zimska oblačila dajemo 15—20% popusta Pri Preskerju, Sv. Petra cesta 14. (l)

Suha drva

kolobarje, la trboveljski premog brez prahu nudi

I. Pogačnik
Bohoričeva 5 Telefon 20-59

Volna, svila, Lombaž stalno v bogati izbiri v vseh vrstah — za strojno pletenje in ročna dela po znižanih cenah pri tvrdki Karl Prelog, Ljubljana - Židovska ul. in Stari trg

Zimsko perilo po skrajno znižanih cenah — do 20% popusta — dobite pri: Kreko, Tavčarjeva 3. (l)

1000 litrov vina prvovrstnega, po 4.50 Din prodaj. Brajljih Franc, Stanovsko, Poljčane. (l)

Meteor pade z neba

21.
V večernem mraku...

Ko se je zmrčilo, se je Škorpion napolil k svojemu prijatelju Gorili. Gorila je ta čas stal na pragu domače hiše in z velikim tekom hrustal debelo jabolko.

»Pozdravljen, Škorpion!« je zamomljal s polnimi usti. »Veš kaj predlagam? Prodajva meteor profesorju Šiški!«

»Hvala lepa za tvoje nasvete!« ga je zavrnil Škorpion. »Kar prihrani si jih zase. Glavo za misliti imam jaz, ti pa imaš pesti. Dovolj torej, da mislim jaz, ti pa delaj z rokami! Pa kaj bi po neumnem tratila čas z blebetanjem! Hitro samokolnico v roke, meteor morava še nocoj odpeljati s travnika drugam.«

Gorila je stekel za hišo in se vrnil s samokolnico.

»Sedi nanjo!« je rekel Škorpionu, in ta si tega ni pustil dvakrat reči...

Ko sta meteor dvignila, položila v samokolnico in odpeljala, je Škorpion razlagal Gorili svoj načrt:

»Takole nameravam to reč ukreniti: najin zaklad prepeljeva na otok, tam zgradiva peč in stopiva v njej meteor. Nemara vsebuje diamantov in zlata v mnogo večji vrednosti, kot znaša razpisana nagrada.«

PRIREJAMO ZOPET
NAŠ PRILJUBLJENI SEJEM!
NA VSE CENE V IZLOZBAH 10% POPUSTA!

1.-15. FEBRUARJA

ANT. KRISPER
MESTNI TRG 26

RADI VAM RAZKAZEMO SEJEM TUDI, ČE SI NE BOSTE NIČESAR IZBRALI! BUFET NA RAZPOLAGO!

Barelay: 31

Rožni venec

Roman.

Govorila sva nekoč o grdem pridigarju, ki ga je Garth do najvišje mere občudoval zaradi njegovega značaja in notranje lepote, a vendar rekel o njem: »Seveda ni bil to obraz, kateremu bi rad dan za dnem sedel pri mizi nasproti; toda ta muka — in zares bi bila zame muka — mi je bila itak prihranjena.« Deryck, ali sem še smela potem priklepiti Gartha na svoj malo prikupni obraz? Ali sem smela tega lepote željnega človeka izpostavljati dan za dnem takšni izkušnji v potrpežljivosti? Dobro vem, da se pravi: »Ljubezen je slepa.« Toda v resnici velja pravilo samo dotlej, dokler ljubezen ni dosegla svojega namena. Zakonci pa niso slepi za napake drugega. Več ko enkrat sem opazovala to po družinah. Vem, da v tistih zlatih dneh Garth ni videl nedostatka lepote pri meni, ker me je želel imeti. Utegne tudi biti, da bi ga za nekaj časa zadovoljevala moja notranja vrednost, če je res kaj imam. Toda pozneje v vsakdanjem življenju, ko bi mu bila sedela nasproti in opazila, kako bi me pogledal in se ozrl stran — ko bi se morda ob nalivanju kave na mizi hipoma zavedela, da sem manj lepa ko kdaj prej, da se je torej za mojega ljubega pričela tista muka, ali bi bila mogla to prenesti? In pozneje bi utegnulo še tisto malo moje lepote popolnoma izginiti in bi postala iz zagrenjenosti, razočaranja, morda celo ljubosumja naravnost grda, ali bi bila kos takšnim bremenom?

Zdravnik je napeto opazoval Jano z očmi psihiatra; potem je rekel: »Kako prav sem vas vendar presodil, ko sem vas poslal na potovanje! Priznati si moram... če pomislim, kako malo sem vedel...«

»O Deryck,« mu je Jana nepotržno segla v besedo. »Ne govorite o meni, kakor da sem neka vaša bolnica. Ravnajte z menoj kakor s človeškim bitjem, ki ga mori dušna stiska, povejte mi, kakor bi govorili mož z možem, ali sem smela priklepiti Gartha Dalmaina k svojemu nelepemu obrazu?«

Zdravnik se je zasmel. Veselilo ga je, da je nekoliko razvnel Jano. »Če bi bili moje vrste, Jeanetta, in bi govoril z vami kot mož z možem, bi vam moral povedati marsikaj trpekega. Pa tudi tako vam hočem odgovoriti prostodušno. Lepi v navadnem smislu te besede niste — nihče ki vas ima rad, ne bi trdil nasprotno, ker bi se vam nihče tak ne maral lagati. Če hočete, bom rekel celo, da ste nelepi, četudi bi mi takšno priznanje neki vaši znanci in prijatelji zamerili. Dokler ste takšni, kakršni ste, so vaši prijatelji povsem zadovoljni. Obenem bi pri tej priliki rad dostavil, da je bil čas, ko bi bil rad prehodil dobršno pot, da bi videl vaš ljubi obraz. Če ga ni bilo, sem si ga želel, in če je bil, me ni obšla nikoli misel: O da bi bil že proč!«

»Toda vam ni bilo treba dan za dnem sedeti z menoj za mizo, Deryck,« je pripomnila Jana resno.

»Na žalost da ne; ali tembolj mi je šla jed v slast, kolikorkrat ste mi delali družbo.«

»Ne norčujte se, Deryck,« je prosila. »Pomislite, da gre za najvažnejše vprašanje mojega življenja, in

če mi ne morete v tem primeru dati modrega nasveta, je bila zaman moja mučna izpoved.«

Zdravnik se je takoj zresnil. Nagnil se je naprej in prijel Jano za roko: »Oprostite, če sem po videzu vzela stvar malo na laško. Poslušam vas z vsem srcem. Le nekaj bi vas še rad vprašal. Kako se vam je posrečilo, prepričati Dalmaina, da je vaša zunanost nepremostljiva ovira za ženitev?«

»Nisem navedla tega vzroka.«

»In kaj ste mu rekli?«

»Vprašala sem ga, koliko je star.«

»Ali je mogoče, Jana? To ste ga vprašali, ko je željno čakal vašega odgovora?«

»Da; ko sem potem o tem premišljevala, se mi je sami zdelo strašno; toda pomagalo je.«

»Nič ne dvomim? In dalje?«

»Povedal je. Jaz sem pa odvrnila, da se čutim štirideset let staro, on pa se vede dostikrat kot devetretet deček, in z otrokom, da se ne morem poročiti.«

»Pa on?«

»Sprva se je zdel ko omamljen. Potem je dejal, če ga smatram za otroka, ga res ne morem jemati za moža. Doslej da ni nič mislil nase in da se vda mojemu sklepu. Nato je odšel za vedno.«

»Jana,« je rekel zdravnik, »Čudim se, da vas ni spregledal. Saj ne znate lagati, posebno ne v obraz možu, ki ga ljubite, pa še v cerkvi.«

Jana je temno zardela.

»O Deryck, saj ni bila čista laž, le napol je bila.«

»S celo lažjo opraviš kmalu, a pol laži in pol resnice to ti zadaja trde muke; je navajal zdravnik.

Celestina naročnica na:
Leposlovno in ljudsko knjižnico
Zbirko domačih pisateljev
Zbirko mladinskih spisov

7 vezanih knjig mesečno Din 23.—
3 vezane knjige mesečno Din 11.—
4 vezane knjige mesečno Din 9.—

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA